

„ČASOVÝCH ÚVAH“
SVAZEK 277.

SKUTKY

a nikoli pouhá slova papeže míru

Benedikta XV.

Píše Dr. Karel Kašpar,
biskup královéhradecký.

Stran 98.

TIMON

1922.

VYDÁVÁ „TISKOVÉ DRUŽSTVO“
V HRADCI KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM). — CENA Kč 3.20.

ČASOVÉ ÚVAHY.

Řídí dr. Jan Konečný.

Z publikací «Časových Úvah» jsou dosud na skladě brožury:

I. APOLOGETIKA:

	Stran	Cena hal.
<i>Jiří Sahula</i> : Víra jako víra	32	32
<i>Dr. Fr. Reyl</i> : Manželství přirozené a svátostné	32	32
<i>V. H. Hradecký</i> : Volná Myšlenka	56	56
<i>Aug. Egger—Fr. Navrátil</i> : Vlastenectví	40	40
<i>Jan Bělina</i> : O duši lidské	36	36
<i>Fr. Blaták</i> : Sv. missie	40	40
<i>Fr. Jirásko</i> : O křesťanské charitě	32	32
<i>Jan Bělina</i> : Úpadek vědy	40	40
<i>Dr. Jos. Samsour</i> : Mimo Církev není spásy	40	40
<i>Dr. Jos. Novotný</i> : Bůh Stvoř. a Pánem světa	32	32
<i>Dr. Otakar Tauber</i> : Škola a náboženství	32	40
<i>Josef Rohleder</i> : V zápase o Řím	48	180
<i>Dr. Jan Konečný</i> : Cesty, jimiž se ubírá moderní lidstvo k Bohu	32	40
<i>Dr. Josef Beran</i> : Suggeste a záznaky Kristovy	36	50
<i>V. Skála</i> : Katolíci za války	48	70
<i>De la Brière-Elitzer</i> : Převaha protestantů nad katol.	40	40
<i>Fil. Subrt</i> : Umění a náboženství	48	48
<i>Dr. Jan Konečný</i> : Ježíš Kristus v dějinných dokladech své doby	40	86
<i>Dr. Otakar Tauber</i> : Mravní výchova a škola	34	80
<i>V. Skála</i> : Církev československá	32	76
<i>Dr. Josef Novotný</i> : Laická morálka	72	160
<i>Dr. Josef Novotný</i> : Věda a víra o původu světa	76	80
<i>Dr. Šulc</i> : Církev českosl. a její zakladatelé	16	50
<i>Dr. Jan Konečný</i> : V boji o nové náboženství	86	570
<i>K. B. Olmr</i> : Jak povstal život na zemi?	36	190
<i>Jiří Sahula</i> : Sváry českých sektářů	64	220

DĚJINY.

<i>Dr. Jos. Samsour</i> : Inkvisice církevní	83	88
<i>Jiří Sahula</i> : Církevní snahy Husovy	48	100
<i>Dr. Otakar Tauber</i> : Časové záhady výchovy	88	150
» » » Bilá Hora	16	50
<i>Prof. Vévoda</i> : Základy výchovy: Náboženství a mravnost	92	260
<i>Jiří Sahula</i> : Krutosti habsburské	64	250

	stran	Cena hal.
<i>Vilém Koleč</i> : Bratři Orebští	49	200
<i>Jiří Sahula</i> : Karel IV., Otec vlasti	112	112
<i>Jiří Sahula</i> : Arnošt z Pardubic	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Sociální postavení kněžstva v době husitské	32	32
<i>Jiří Sahula</i> : Vzdělání kněžstva v době před- husitské a husitské	96	96
<i>Jiří Sahula</i> : Husitské ženy	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Jan ze Želiva	64	64
<i>Jiří Sahula</i> : Český obchod v době předhusitské a husitské	80	80
<i>Jiří Sahula</i> : Vzájemný poměr českých konfesí	80	80
<i>Dr. Fr. Šulc</i> : Jazyková otázka v Čechách	976	950
<i>Dr. Fr. Šulc</i> : Bludné učení M. Jana Husa	144	140
„ „ „ Byl Hus odsouzen jen pro 30 čl.	172	160
<i>Jiří Sahula</i> : Církevní snahy Husovy	32	100
<i>Jiří Sahula</i> : Svatý Vojtěch a jeho doba	48	170
<i>Josef Hronek</i> : Kněží buditelé národa českoslo- vanského	40	170
III. SOCIOLOGIE, NÁRODOHOSPODÁŘSTVÍ A JINÉ:		
<i>Dr. Fr. Reyl</i> : Veliký biskup	32	32
<i>Dr. Fr. Reyl</i> : Braňme se tiskem	32	32
<i>M. Voňavka</i> : Katolickým jinochům — spolky katolické	56	56
<i>Fr. Blaták</i> : Z porýnských missií	64	64
<i>M. J. Voňavka</i> : Alkohol nepřítel	48	48
<i>Pozorovatel</i> : Pozérství	80	80
<i>J. P. Hradecký</i> : Z dom. soc. dem. I.—III.	236	200
<i>Dr. Fr. Reyl</i> : Návštěvou u Slovanů	32	32
<i>M. Hettinger—Navrátil</i> : Slovo v čas o právu volebním	40	40
<i>Dr. Fr. Šulc</i> : Katolíci — organisujme	24	24
<i>Dr. Fr. Skalický</i> : Volby do českého sněmu	32	32
<i>P. Jan Urban—Fr. Šubrt</i> : O ruském pravoslaví	40	40
<i>Dr. Aug. Štancl</i> : Křesťanství a rolnická otázka	66	180
<i>J. M. Zavoral</i> : Chraňte dítek svých	49	200
<i>Ing. C. Janáček Alois</i> : Soc. otázka a polit. strany české	72	250

Při větších objednávkách sleva.

Objednávky vyřídí

administrace »Časových Úvah« v Hradci Král.

„ČASOVÝCH ÚVAH“ SVAZEK 278.

SKUTKY

a nikoli pouhá slova papeže míru
Benedikta XV.

Píše

Dr. Karel Kašpar,
biskup královéhradecký.

1922.

NAKLADATEL: »TISKOVÉ DRUŽSTVO« V HRADCI
KRÁLOVÉ (ADALBERTINUM).

S toužebností a posvátnou zvědavostí vzhlížel celý katolický svět v prvních dnech měsíce září r. 1914 k Vatikánu, kde shromáždili se kardinálové po úmrtí a pohřbu velikého reformatora církve svaté, papeže Pia X., aby jako nástroj Ducha svatého volili nového Náměstka Krista Pána. Svět byl v té době rozdělen na dvě strany, proti sobě nepřátelské, neboť před pěti týdny vzplála hrozná pochodeň války, která v požár proměnila celé žirné kraje, změnila v ssutiny města i vesnice a ztrávil miliony mladých životů lidských.

Dne 31. srpna vstoupilo do konklave 58 kardinálů. Na kterém z nich spočinou potřebných dvě třetiny hlasů? Mluvílo se o tom i onom, ale při všech splnilo se přísloví italské: „Kdo vkročí do konklave jako papež, vyjde z něho jako kardinál“ t. j. o kom se mluvívá, ten zvolen nebývá. Na jednoho kardinála nepomyslel snad nikdo, vyjma prvního rektora papežské české koleje, pozdějšího

nuncia v Holandsku, pak v Mnichově a konečně v Paříži, kardinála Benedikta Lorenzelliho, který ještě před vstupem do konklave navštívil boloňského arcibiskupa, kardinála della Chiesa, ubytovaného v Akademii šlechtické v Římě, a prosil jej, bude-li zvolen, aby volbu přijal. S úsměvem uklidnil kardinála Lorenzelliho kardinál della Chiesa, že neobdrží ani jediného hlasu. Ale kardinál Lorenzelli, který ve svém bystrozraku jasně předvídal, že v této vážné době jediný della Chiesa by s úspěchem řídil kormidlo lodičky Petrovy v rozbouřeném válkou světě, jistě z vnuknutí Ducha svatého upozornil na arcibiskupa pražského, kardinála Skrbenského, a ten ostatní kardinály z Rakousko-Uherska a Německa, kteří všichni od prvopočátku dávali své hlasy arcibiskupu boloňskému. A k nim připojovali se poněmhu kardinálové druzí, a po prvních bezvýsledných volbách dne 1. a 2. září objevil se již 3. září po 11. hodině nad Sixtinskou kaplí z komína bělouňký dým na důkaz, že spáleny byly pouhé volební lístky, bez přimísení vlhkého sena (jako se děje při volbě bezvýsledné), a osiřelé církvi svaté seslal Bůh novou viditelnou hlavu.

A tisícové lidu, shromáždění nedočkavě po dny volby na náměstí svatopetrském, brzy zaslechli z úst kardinála-jáhna della Volpe o půl 12. hod. polední s balkonu basiliky sv. Petra slova, která od té chvíle šla od úst k ústům, a telegrafem nesená byla ihned do všech pěti dílů světa, oznamující více jak 300 milionů katolíků:

„Zvěstuji vám radost velikou. Máme papeže, Jeho Eminenci nejdůstojnějšího pána, Jakuba della Chiesa, který sobě dal jméno Benedikt XV.“

A nedlouho nato objevila se nepatrná na pohled postava nového papeže v basilice svatopetrské, aby s vnitřní loggie udělil Benedikt XV. první své papežské požehnání celému světu!

Nový papež narodil se v Janově dne 21. listopadu 1854 z otce Josefa a matky Jany, rozené Miglioraty. Při volbě nebylo mu tedy ještě plných 60 let! Dokončiv v Janově studia gymnasiální a lyceální, dosáhnul na tamní universitě r. 1875 hodnosti doktora práv. Brzy potom odešel do Říma, aby se věnoval, jako chovanec koleje zvané Capranicum, studiu bohosloví. Nabyv hodnosti doktora bohosloví, vysvěcen byl 21. prosince 1878 na kněze, načež vstoupil do šlechtické akademie římské, aby se tam věnoval studiu církevní diplomacie. Po ukončení tohoto odborného učení přijat byl za úředníka vatikánského do oddělení pro t. zv. mimořádné záležitosti církevní, kteréhož oddělení byl tehdy sekretářem Marian Rampolla del Tindaro, pozdější známý kardinál a státní sekretář Lva XIII. Když byl nato Rampolla jmenován apoštolským nunciem v Madridu ve Španělsku, vzal si za sekretáře oblíbeného a obratného Mons. della Chiesa. Zde zůstal až do r. 1887, kdy byl nuncius Rampolla, stav se kardinálem, povolán papežem Lvem XIII. za státního sekretáře. S kardinálem Rampollou vrátil se della Chiesa do Říma a pracoval v různých odborech státní sekretarie, až dosáhl důležitého a velmi zodpovědného místa státního podsekretáře. V této hodnosti zůstal po další léta vlády Lva XIII. a po první čtyři léta vlády Pia X. České papežské koleji v Římě byl upřímně oddán, při jedné slavnosti tamtéž i stoloval a každého příchozího z Čech,

již i jako papež, tázával se na Mons. Dra. Zapletal, prvního vicerektora téže koleje a nynějšího kanovníka na Vyšehradě v Praze, dával jej pozdravovat nazývaje ho „svým přítelem“. — R. 1907 byl jmenován arcibiskupem v Bologni a 22. prosince nato přijal z rukou samého Sv. Otce Pia X. biskupské svěcení. Zajímavé jest, že byl jmenován 25. května 1914 kardinálem a již po třech měsících zvolen za papeže.

Tak zv. proroctví sv. Malachiáše, biskupa v Dowu v Irsku, (v němž uvedeni jsou papežové podle jistého označení, pochází však pravděpodobně teprve z doby pozdější; byloť uveřejněno poprvé r. 1595, tedy 447 roků po smrti sv. Malachiáše), označilo nástupce Pia X. jako „religio depulata“ t. j. zpustošené náboženství. A jakou spoušť náboženskou vyvolala děsná světová válka, jak zpustošeno náboženství nejen v Rusku, ale i v jiných zemích evropských, a neméně u nás, není třeba uváděti.

Benedikt XV. nastoupil tedy zodpovědný svůj úřad v dobách neobyčejně vážných. Avšak spoléhaje na pomoc Toho, který mu svěřil ovce i beránky, aby je vedl ryzím učením Kristovým ku věčné spáse a dle možnosti i ku blahu časnému, chopil se zmužile kormidla lodičky Petrovy a na děje v sebe kladené nezklamal.

Před válkou se zdálo, jakoby význam Vatikánu mizel. Veliký papež Pius X. věnoval se cele vnitřnímu životu církve, aby obnovením všeho v Kristu obnovil i tvářnost země a potřel hlavu vzrůstajícímu se bludu modernismu. Jestliže Harnack v pruské akademii prohlásil, že církev katolická dohrála svoji úlohu, — poskytl několik málo

roků vlády papeže Benedikta XV. zřejmý důkaz, že právě katolická církev a její viditelná hlava v dobách všeobecného rozvratu zůstává, jako nepohnutelný maják uprostřed rozbouřeného moře, neotřesená, že zraky věřících v bouři té se nalézajících s důvěrou se obracejí k němu, a zraky nepřátel ať s tajenou nebo netajenou závistí a obdivem patří na papeže, jehož působení právě v těchto dobách zastkvělo se nejjasněji.

Celý pontifikát Benedikta XV. zasvěcen byl míru, a ještě na smrtelném lůžku se rtů jeho plynula slova: „Rád obětuji svůj život za mír ve světě.“

Co vykonal papež Benedikt XV. za světové války, jak snažil se zmírniti její důsledky, jak horlil o uzavření míru, o tom budou psáti dějiny jedenkrát celé svazky.

Dne 18. června 1918, tedy ještě před ukončením války, uveřejnila „Civiltà Cattolica“ z pera P. Josefa Quirico T. J. zajímavé stati, opřené o akta z archivu vatikánského a vydané ve zvláštním otisku „Fatti e non parole“ t. j. „Skutky a nikoli slova“. Jsem jist, že mnohému čtenáři se zavděčím uveřejněním tohoto spisku*), vždyť jest to nejlepší apologie pro katolickou církev, i jasné vyvrácení potupy a hany, jakoby katolická církev byla bývala vinnou na oné hrozné válce.

*) Se svolením redakce „Civiltà Cattolica“ z 2. února 1922.

I.

Iniciativa Benedikta XV. o propuštění vojenských i občanských zajatců, jejich výměnu a pohostinný pobyt v neutrálních zemích.

1. Nastoupiv na stolec sv. Petra ve chvíli, kdy vzplála pochodeň světové války, Benedikt XV. od prvopočátku sobě předsevzal zmírniti, jak jen možno, neblahé následky válečné. Po předchozím úředním jednání v listopadu a prosinci r. 1914 navrhl telegramem z 31. prosince 1914 mocnárům a presidentům států válčících výměnu zajatců, kteří byli ke službě vojenské neschopnými.

Všichni odpověděli příznivě, chválíce iniciativu papežovu. Byly to státy: Anglie, Německo, Rakousko-Uhersko, Bavorsko, Srbsko, Belgie, Rusko, Černá Hora, Turecko, Francie, Japonsko.

A brzy na to posláni takoví zajatci do Švýcar, později pak po celou válku i do jiných neutrálních zemí, ku vzájemné výměně. Tisíce a tisíce zajatců

(i z naší vlasti) vděčí iniciativě papeže Benedikta XV. svou záchranu a návrat do svých rodin. Tak na př. projelo Švýcarskem a vrátilo se do vlasti od března 1915 do listopadu 1916 jen Němců 2343 a Francouzů 8868!

2. Otcovského srdce Benedikta XV. bolestně se dotýkaly fyzické a morální útrapy internovaných příslušníků (občanských) cizích států. Proto navrhl dne 11. ledna 1915 válčícím národům, aby dovolili návrat do vlasti: a) ženám a dívkám; b) jinochům mladším 17 let; c) mužům starším 55 let; d) lékařům, chirurgům, duchovním jakož i všem bez ohledu na věk, kdož jsou k vojenské službě neschopnými.

Anglie, Bavorsko, Německo, Belgie, Rakousko-Uhersko, Rusko, Turecko souhlasily. Příkladem dohody Rakouska se Srbskem v této věci následovaly záhy Francie s Německem, Turecko s Anglií.

Více nežli 3000 Belgičanů se vrací do své domoviny; z obsazených Německem krajů francouzských odebírá se za jediný měsíc 20.000 Francouzů do jižní Francie. A pozdější statistika teprve zjeví, jak velikolepým a humánním bylo počínání Benedikta XV. i v této věci!

3. Postarav se o možnost výměny zajatců k vojenské službě neschopných, papež přemýšlí, jak by zmírnil osud zajatců raněných anebo nemocných, ač ještě schopných, tím, že by jim umožnil pobyt ve Švýcarsku nebo v jiných neutrálních zemích.

Dne 1. května 1915 vysílá hraběte Santucciho se zvláštním poselstvím do Bernu; Švýcarsko při-

jímá vznešený návrh, odpovídající podobným pokusům Spolkové Rady a mezinárodního ústředního výboru Červeného kříže. Následuje dlouhé jednání, k jehož urychlení vyslal papež do Bernu Mons. Marchettiho Selvaggiani. V prosinci 1915 dosažen první souhlas mezi Švýcarskem, Francií a Německem, a dne 25. ledna 1916 přichází prvních 100 tuberkulosních Francouzů a 100 tuberkulosních Němců k pobytu do hostinných Švýcar. Druzí národové brzy na to následovali.

Počátkem r. 1918 dlelo tam podle statistiky, sestavené majorem Favrem, několik tisíc vojnů, radujících se ze všemožného pohodlí hmotného i mravního. Podobného pobytu docíleno bylo též i v jiných neutrálních zemích. Vše to na mocnou iniciativu papeže Benedikta XV.!

4. Než Sv. Otec neustal! K jeho iniciativě svolují vlády ku propuštění do Švýcar po 18 měsících již zajatých otců rodin, mají-li 4 děti. Jaká to něžná láska Benedikta XV. k rodinám! — Jednal zvláště s Německem a Francií, a to s nevšedním úsilím v květnu a červnu r. 1916. Německo souhlasí ohledně zajatců francouzských s podmínkou, že se tak zachová i Francie k zajatcům německým. Podobné kroky učinil v červenci 1916 u Rakouska a Ruska.

Jednání se dosti protáhlo, ale konečně i tato iniciativa papežova korunována šťastným výsledkem. Byla předmětem praktických úmluv na schůzi v Bernu, v květnu r. 1918, kde upraveny byly zásady o výměně, návratu do vlasti a pobytu v neutrálních zemích.

5. Vrcholem jednání Sv. Otce v příčině zmír-

nění útrap zajatců byla žádost Benedikta XV., aby propustilo Rakousko, a to bez vzájemné výměny, italské zajatce stížené souchotinami. Žádosti bylo vyhověno sdělením rakousko-uherského ministra zahraničních záležitostí nunciovi vídeňskému Mons. Valfrè di Bonzo koncem ledna 1918. V tomto sdělení výslovně se podotýká, že „vojenská správa rakousko-uherská oceňujíc iniciativu Sv. Otce, ochotně vyhověla přání Sv. Stolic, by se vrátiti mohli, bez přímé náhrady, italští váleční zajatci, stížení souchotinami.“

A vskutku dopravovaly od ledna r. 1918 četné vlaky z Rakouska souchotinářské Italy, aby dýchati mohli svěží vzduch své domoviny.

Italští zajatci vděčně vypravovali o vlaku, který jezdil skorem každý týden z Mauthausen a dopravoval nemocné, stížené tuberkulosou i jinými nemocemi, a byl zajatci nazýván: vlakem papežským.

II.

Iniciativa Benedikta XV. o dopisování z obsazených krajín.

6. Koncem r. 1915 dovolávají se s nářkem a prosbami osoby soukromé i spolky, zvláště pak kardinál-arcibiskup remešský i Mons. Marchetti, pap. zástupce v Bernu, Sv. Otce, aby zakročil ve prospěch statisíců Francouzů a Belgičanů, nesmějících si dopisovati se svými rodinami. Ministr švédský v Bernu, hrabě Ehrensvaert, má za to, že „rychlé a pří-

znivé odpomoci nebude možno dosíci bez Sv. Otce.“

Papež jedná s kardinálem Hartmannem, arcibiskupem v Kolíně nad Rýnem, který právě v prosinci r. 1915 dlel v Římě, aby se dohodl s německou vládou; předkládají se praktické návrhy. Ve dnech 8. a 22. prosince 1915 Sv. Stolicе žádost svou znovu urguje. Konečně záležitost upravena a generál Freytag zpravuje o tom 25. ledna 1916 kardinála Hartmanna. Rodiny mohou dostávat zprávy, byť i ve formě podléhající mnohé byrokratické přisnosti.

7. V podobné záležitosti prosí zástupce vlády srbské u Sv. Stolicе ministr Gavrilovitch kardinála státního sekretáře dne 9. února 1916, jménem přemnohých srbských uprchlíků, aby Vatikán zprostředkoval dovolení, by mohli dopisovati svým rodinám, zůstavším v Srbsku, nepřítelům obsazeném. Kardinál odpovídá 21. února, že Sv. Stolicе otázkou tou již se zabývá.

Prozatím, podle svědectví ministra Gavrilovitche, „jediný prostředek, jež mají Srbové dleci mimo svou vlast, aby dopisy jejich se dostaly příbuzným v Srbsku, jest nunciatura vídeňská, která je dostává ze státního sekretariatu vatikánského.“ Papež vyjednává s vídeňským nunciem — 14. března 1916 — i s vládou rakouskou, aby za tím účelem umožněna byla přímá vhodná cesta trvalá, jež by „vyhověla jedné z nejnnutnějších mravních potřeb rodiny, plynoucí ze samého práva přirozeného.“ A této intervenci Benedikta XV. jest děkovati, že konečně upraveny byly žádoucí styky.

8. Prostřednictvím státního sekretariatu po-

staral se Sv. Otec o to, by zprávy i poddaných rakouských, kteří zůstali v území Itálií obsazeném, zasílány byly jejich rodinám dleci v Rakousku. Rozpředla se dojemná korespondence, z níž vyjímáme na př. dopisy kardinála státního sekretáře vídeňskému nunciu z 22. ledna 1916, 16. května 1916, 4. července 1916, 1. září 1916, 5. dubna 1917; jakož i dopisy vídeňského nuncia kardinálu státnímu sekretáři z 9. června 1916, 20. července 1916, 5. dubna 1917.

9. Jakmile vnikl nepřítel do území benátského, docházely Sv. Stolicе žádosti uprchlíků a jiných, aby jim zprostředkovala zprávy o jejich příbuzných. Záležitost narazila zprvu na překážky, takže „Osservatore Romano“ (vatikánský denní list), prohlásil, že zatím nemůže Vatikán ve věci jednati.

Papež však neustal, dokud nebyly všechny překážky překonány. Rakousko souhlasí, a od té chvíle docházely zprávy od Italů z obsazeného území, zprávy, které zprostředkovalo a dále zasílalo zvláštní oddělení provisorního úřadu zřízeného ve Vatikánu pro zajatce.

10. Italské rodiny, starostlivé o osud svých milých, kteří konali vojenskou službu v Lybii, nebo byli zajati, rozprašeni, a od nichž nedostávaly zpráv, obrátily se s důvěrou na Sv. Otce, aby ve své otcovské lásce se jich ujal.

Papež píše apoštolskému delegátu v Cařihradě, aby zprostředkoval nějaké zprávy od turecké vlády a vymohl stálý a pravidelný písemný styk mezi zajatci a jejich rodinami.

Od vlády turecké nebylo možno dosáči ničeho; avšak biskup v Tripolisu ujímá se této záležitosti tak svědomitě, že se mu podařilo vyzvědětí hojných zpráv, které pak uklidňovaly opuštěné rodiny v Itálii.

III.

Iniciativa Benedikta XV. o dosažení svátečního klidu pro zajatce, o příměří vánoční, o hroby spojenecké u Dardanel.

11. Papež zvěděl, že jsou na některých místech váleční zajatci nuceni pracovati i v neděli, navrhl a žádal válčící národy 23. srpna 1915 o naprosté dodržování nedělního klidu.

Anglie, Belgie, Srbsko, Rakousko-Uhersko notou ze dne 8., 24., 25. září a 28. října navzájem se k tomu zavázali. Rusko prohlásilo 25. října svou ochotu, je-li klid ten zajištěn i zajatcům ruským; Turecko ujišťuje 18. září, že chtějíc vyhověti přání papežovu určí v neděli odpočinek, který poskytovalo dříve v jiný den. Francie oznamuje 9. října, že otázka jest rozřešena v žádaném smyslu. Italský ministr války, generál Zupelli, odpovídá 9. října 1915 k dotazu jistého preláta, že nařídil, aby i vnitřní práce, které jediné bývaly dovoleny, „byly tak rozvrženy, by byl zajatcům zajištěn naprostý klid sváteční.“

A tak všichni vyhověli návrhu Benedikta XV.

12. Pln křesťanské něhy vybízí papež válčící mocnosti na konci listopadu r. 1914, aby „na počest víry a lásky křesťanské ke Spasiteli Našemu Je-

žíši Kristu“ zastavily o Vánocích r. 1914 boje.

Sir Eduard Grey přijímá jménem Anglie příznivě tento návrh; německý císař jej nazývá velice sympatickým a jeho provedení žádoucím. Souhlasí Belgie, nebudou-li spojenci činiti námitek. Turecko jest ochotno. Francie, která nemůže jednat bez Ruska, poukazuje na obtíže dvojích Vánoc t. j. katolických a pravoslavných. Rusko odporuje z důvodů vojenských. Pro scházející nutný souhlas všech, nebylo příměří uskutečněno, avšak papežský návrh neztrácí proto ničeho na své vznešenosti.

13. Podobná žádost přednesena byla papeži od dvou nepřátelských mocností v květnu a červenci r. 1915. Za Francií mluví arcibiskup Auchský a vojenský kaplan, za Německo biskup špýrský.

Nařikají, že zvláště na západním bojišti se hromadí mrtvoly nepohřbené. Žádají, by Sv. Stolice zakročila o dosažení periodického krátkého příměří k pohřbení vojáků padlých za vlast. Ciní se také návrhy praktické, na př., aby v pátek od hodiny 15. do 18. se zastavila střelba.

Papež celým srdcem ujímá se této záležitosti, avšak kardinál státní sekretář jest nucen psáti nunciiovi v Bavorsku dne 20. července 1915, že z různých důvodů, zvláště vojenských, nebylo možno dosud dosáči nutného vzájemného souhlasu.

14. Benedikt XV. zakročil dále u válčících stran, aby nebylo používáno aeroplánů mimo bojiště. Jednání mezi Sv. Stolicí a některými mocnostmi jsou však rázu tak delikátního, že nelze jich dosud v jednotlivostech uveřejniti.

Ná základě dokumentů nejvážnějších a nebezpečnějších možno však sdělití již toto:

a) Papež neopomenul nikdy s největší hořkostí a energicky odsouditi bombardování neopevněných měst nebo míst, ať to bylo kdekoli, a ať se týkalo kterékoli válčící národnosti, jakmile o tom autenticky zvěděl od církevních autorit. Známým jest zvláště ostré odsouzení, jež pronesl v konsistorní allokuci 4. prosince 1916.

b) To však Sv. Otec nestačilo. Veškeré své autority a moci použil alespoň k omezení útoku ze vzduchu a sice, aby se nedály na města neopevněná a nechráněná místa, a tak se vyvarovalo všeliké poškození domů, památek a nevinných životů občanů. Sv. Otec předložil různé praktické návrhy; nejjasnější a nejradikálnější byl učiněn v březnu r. 1916, aby „používání aeroplánů bylo omezeno na výlučný účel vyzvědací, pozorovací a vojenský útočný na bojišti.“

c) Návrh nebyl přijat z důvodů na Sv. Stolicí nezávislých.

d) Papeži se podařilo zmírniti a zabrániti tvrdostem války ve vzduchu v míře nemalé.

15. Při rozhovoru s Enver pašou dne 4. dubna 1916 pravil apoštolský delegát v Cařihradě, Mons. Dolci: „Francouzské a anglické dámy, které ztratily své miláčky v bojích u Dardanel, srdcem svým dlí stále v oné zemi, kterou by nejraději smáčely svými slzami a posypávaly květinami, poněvadž kryje mrtvoly jejich zbožňovaných synů, mužů a bratří. Ve své vřelé k nim lásce obrátily se na sv. Otce s prosbou, by je ujistil, že

hroby ty zůstanou neporušeny a budou zbožně ošetřovány . . .“

A vpravdě! Sv. Otec došlo z Anglie a zvláště Francie mnoho proseb, aby hroby padlých u Dardanel byly uctivě chráněny, jakož i, aby umožněno bylo některé navštívití.

Sv. Otec ujal se této věci prostřednictvím kardinála státního sekretáře i apoštolského delegáta, zvláště v březnu 1916, s plným porozuměním a láskou, aby vyhověl oprávněným a zbožným těm přáním.

A již v dubnu 1916 došlo ujištění, že hroby ty „budou vždy uchovány nedotknuté a uctivě chráněny, s odznakem odpovídajícím náboženství padlých vojnů.“ Některým mocnostem rozeslány pak byly fotografie různých hřbitovů, na nichž lze rozeznati i jednotlivé hroby. A z Anglie, Ruska, zvláště pak z Francie docházejí papeže jak od vlád tak od rodin důkazy úcty, lásky a vděčnosti za jeho vznešenou iniciativu.

IV.

Několik z nesčetných iniciativ podniknutých Benediktem XV. ve prospěch soukromých osob.

16. Na intervenci Benedikta XV. udělena byla tisícům osob soukromých milost. Zde uvádíme za příklad jen některé.

Dne 11. září 1915 intervenoval Sv. Otec u císaře rakouského, aby zaměněn byl trest

smrti vynesený nad ruským žurnalistou Demetriem Jančevským pro velezrádu. Císař udělil 2. ledna 1916 milost všem sedmi v procesu tom odsouzeným.

A zde podotýkáme, že dle zprávy naprosto zaručené intervenoval též papež Benedikt XV. u rakouského císaře, aby udělil milost k smrti odsouzenému Dru Kramářovi a jeho druhům, a že nuncius tehdejší ve věci té třikráte intervenoval.

Císař německý proměnil na zakročení Sv. Otce trest smrti v žalář na př. těmto osobám: Josefu de Hemptinne 24. a 25. listopadu 1915; komtesse z Belleville, sl. Thulier, Ludvíku Severinovi 10. listopadu 1915; sl. Leontině Pellet, manželce Jindřicha de Leuch, 28. ledna 1916; Freylingovi, odborovému přednostovi v ministerstvu války v Belgii 27. února 1916. Třem občanům německým: Theodoru Heberovi, Augustu Koglinovi, Alvinu Krugovi byl odpuštěn trest smrti ve Francii na prosbu Sv. Otce v červnu r. 1918.

U vlády ruské ujímá se papež vřele osudu kněze prof. Karla Drexlera, rakouského poslance, o němž se rozhlásilo, že byl odsouzen k smrti pro vyzvědačství. Drexler byl vysvobozen i ze žaláře dne 19. února 1916.

Než, případů těchto, dík zakročení Benedikta XV., bylo tolik, že nelze jich tak snadno vypočítati. Dějiny budou o nich psáti mnoho.

17. Apoštolský delegát v Cařihradě zakročil v červenci 1916 jménem Sv. Otce u turecké vlády ve prospěch Italů uvězněných pro domnělou tajnou korrespondenci. Všichni byli propuštěni na svobodu, a 2. srpna

1916 děkují papeži těmito slovy: „... hluboce dojati tak velikou dobrotou, projevujeme pokorně u nohou Vašeho vznešeného trůnu svou hlubokou vděčnost, zároveň s nejrůznější synovskou, nepomíjející úctou.“ Následují podpisy.

Několik rakouských kněží, považovaných od Francie za válečné zajatce a relegovaných do Casabianca u Alerie na ostrově Korsika, bylo po intervenci papežově (v prosinci 1914) pokládáno pouze za internované občanské cizince, a s nimi dle toho nakládáno.

Kněžně Marii Croy Solre, odsouzené na 10 let a uvězněné v žaláři v Siegburg, ježto prý ukrývala vojiny belgické a francouzské, vymohl papež zmírnění trestu. (Listopad, prosinec 1915, březen 1916).

Sv. Stolice ujímá se u vlády německé pí Carton de Wiart, manželky belgického ministra spravedlnosti, odsouzené na 3½ měsíce. Po uplynutí této doby byla poslána do Švýcar a zakázán jí byl návrat do Belgie. Sv. Stolice však opětovně se přimlouvá, a dosahuje, že pět malých dětí jejích smělo z Belgie ku své matce. (Červenec až říjen 1915).

18. Dne 24. července 1915 zvěděl papež, že 100 rukojmí francouzských průmyslníků, obchodníků, advokátů a duchovních bylo deportováno z Roubaix do Gastrowa v Mecklenbursku. Sv. Otec intervenoval 28. července v jejich prospěch, a dne 7. září se dovídá, že byli vládou německou puštěni na svobodu; 10. listopadu pak zvěděl, že byli propuštěni též bratři Tiberghi-

enové, dále Julius Couvreur s Alfredem Donckelsem, o nichž ještě se pochybovalo.

Papež se ujímá 4. září 1915 Dra Gedeona Saussine, adjutanta štábního lékaře, válečného zajatce od 20. srpna 1914, drženího v Puchheimu v Bavořích, a 23. září se dovídá, že byl propuštěn.

K žádosti Sv. Otce svoluje rakousko-uherská vláda, aby pí Gaskell-Bigeardová se svou sestrou Alžbětou Bigeardovou, dosud internované v Salzburku, směly se vrátiti. (Říjen až prosinec 1915).

Hrabě Ruggero di Francqueville, internovaný od 13. února 1915, odvezený od června 1915 do Rastattu v Badensku, na vřelé žádosti Sv. Otce, přednášené od července do prosince 1915, směl opět vrátiti se do své vlasti. Z Paříže posílá 7. února papeži projev své neomezené vděčnosti.

Francouzi: kapitán Ignar, vojín Pottier, kap. Tartier, vojín Karel Giacomo mohou 15. června 1916 odjeti na přímluvu Sv. Otce k pobytu do Švýcar.

Ital Paskál Russi, válečný zajatec v Mauthausen, směl vrátiti se na žádost Benedikta XV. do své vlasti dříve ještě, nežli byly učiněny výše uvedené úmluvy.

19. V dubnu, květnu a červnu r. 1916 přimlouvá se papež vřele zároveň s vládou španělskou o výměnu žurnalisty Santchvetsky-ho za Mons. Szeptyckiho, arcibiskupa ritu řeckého ve Lvově, zajatého od Rusů.

Anna, královská princezna v Hesensku, prosí 5. listopadu 1915 Sv. Otce, aby vyzvěděl zprávy o Maxmilianu princí hesenském. Kníže

zemřel v klášteře Mont des Cats, kde dostalo se mu všeho laskavého ošetření, za assistance tamních řeholníků. Papež sděluje kněžně 5. ledna 1915 s touto smutnou zprávou i co zvěděl o posledních dnech Maxmilianu a zaslá jí některé předměty po zemřelém.

Pátráním činěným ohledně kapitána Augustina Anita zjištěno, že týž zemřel 16. října 1915 v bitvě u Soče; tato smutná zpráva oznámena byla rodině 15. prosince 1915. O Petru Appelovi, veliteli podmořského člunu „Monge“, který byl v noci z 25. na 26. prosince u Katara potopen, mohl však kardinál státní sekretář telegrafovatí Mons. Baudrillartovi, dne 19. ledna 1916, že jest živ a zdrav ve Štyrském Hradci.

Úctyhodná a katolická rodina Solia, z Cassine di Alessandria, žádá papeže, aby mrtvola kapitána Jindř. Solia od 90. pluku pěchoty, 9. odd., byla uložena do rakve cinkové, by mohla býti po válce přenesena do Italie. Mons. biskup lublaňský splnil na vyzvání Sv. Otce zbožné ono přání, postarav se o uložení mrtvoly do dvojí cinkové rakve, která pak pohřbena byla ve hrobce na hřbitově lublaňském. (Prosinec 1915 — leden 1916).

Těchto několik případů bylo uvedeno jen za příklad nesčetných jiných.

V.

Péče Benedikta XV. o hmotnou pomoc nejnuznějšimu obyvatelstvu.

20. Prostřednictvím apoštolské delegace ve

Washingtonu a nunciatury v Belgii i v Mnichově Sv. Stolice živě se starala o to, by pomocný výbor pro aprovisování Belgie, zřízený ve Spojených Státech amerických, mohl tam skutečně dopravovati potraviny, jichž v míře nejvyšší potřebovali. Táž Sv. Stolice postarala se nadto o konání sbírek v Americe i jinde ve prospěch Belgie. Tento láskyplný čin Sv. Otce korunován byl žádoucím výsledkem.

21. V prvních měsících r. 1916, zvláště v únoru, březnu a dubnu, doléhá k Sv. Otcí bolestný hlas z Polska, o neodkladnou pomoc, ježto trpí hladem. Volá tak v únoru 1916 arcibiskup varšavský Alexandr Kakowski, jménem i výboru pomocného pro Polsko, pak 25. března 1916 celý polský episkopát, 6. dubna a 13. března 1916 vznešený Jindřich Senkiewicz. Vojska ruská, německá i rakouská zpustošila přirozeně na svých pochodech Polsko; nedostávalo se i toho nejnütnějšího; nové nemoci zuřily a kosily životy.

Amerika, která pomohla aprovisací Belgii, byla ochotna přispěti též Polsku; ale bylo nutno vymoci svolení Ruska, Německa, Rakouska, Francie a zvláště Anglie.

Papež zahájil dlouhé a obtížné jednání s různými národy již od počátku března 1915 až do února 1916. Konečně docíleno dohody, jež umožnila zásobování tohoto nešťastného národa.

22. Anglický pomocný výbor pro Černou Horu prohlásil se ochotným poslati potraviny národu černohorskému, pod dohledem arcibiskupa v Antivari a zástupce Španěl. Papež jest žádán, aby vymohl u rakousko-uherské vlády do-

volení, že mohou býti potraviny doručeny, že se jich dostane vylučně občanstvu černohorskému, jakož i že nebudou rekvirovány. Ihned zakročil ve Vídni 26. dubna 1916.

Vláda rakouská chce však zvěděti množství a druhy potravin (3. června 1916). Kardinál státní sekretář odpověděl, 27. června 1916, že jest výbor ochoten posílati měsíčně do Černé Hory 1000—1500 tun potravin (mouky, krupice, kondensovaného mléka, rýže, cukru, čaje, nebo kávy) a něco oděvu.

Alex Devin, delegát pomocného výboru a Červeného kříže pro Černou Horu v Londýně, upozorňuje 7. července 1916, že jest nutným i souhlas vlády italské.

Následuje delší jednání, naráží se na mimořádné překážky, až se podaří neústupné vytrvalosti Sv. Stolice vymoci od Rakouska r. 1918, že možno po moři, v určité přístavy na neutrálních lodích, na zodpovědnost samé Sv. Stolice, dopravovati potraviny pro Černou Horu.

23. Papež, zvěděv z dopisů biskupů diecesí italských, obsazených nepřitelem, o veliké bídě tamního obyvatelstva, rozhodl se poslati tam na vlastní útraty potřebné potraviny, aby pod dohledem samotných biskupů byly rozdány vylučně nuzným italským občanům. Italská vláda dala k tomu se své strany svolení; koncem května 1918 jednalo se ještě s vládou rakouskou.

24. V květnu 1916 zaslána Benediktu XV. dvojí žádost týkající se vlády německé. Žádáno, aby v táborech, kde byli umístěni francouzští zajatci, dovolily německé úřady nejen jednotlivé zá-

silky balíků a potravin, ale i řádně upravené zásilky hromadné.

Leo Watine Dazin navrhuje, aby Švýcarsko, alespoň částečně, organisovalo zásobování ob-
sazených francouzských krajin, kde
v květnu 1916 stálo již jedno vejce 1 liru 25 cen-
tesimů. President švýcarské republiky Motta jest
ochoten podati své pomocné ruky.

Papež se obrací v obou záležitostech na vládu
německou a švýcarskou dne 19. a 20. května 1916.

Vláda anglická sděluje 27. května 1916 Sv.
Oteci, že zplnomocnila pomocný výbor pro Belgii,
by zasílal do severní Francie měsíčně 1600 tun
kondensovaného mléka.

Vláda německá projevuje 15. června 1916
ochotu, že svolí ke hromadným zásilkám
pro válečné zajatce francouzské, jestliže
totéž učiní Francouzi zajatcům německým. Jest
rovněž ochotnou (14. června 1916) dovoliti hro-
madné zásilky nejen zajatcům válečným, ale i ob-
čanským, jak belgickým tak francouz-
ským.

25. Sv. Otec snažil se i peněžitě pod-
pořiti těžce strádající Belgii. Již 10.
prosince r. 1914 věnoval 10.000 lir. — Dne 6. dubna
1915 zaslal 3000 lir od sboru kardinálského. — 7.
června 1915 věnoval dalších 25.000 lir. — 31. října
1915 zaslal mezinárodní Lize k obnovení boho-
služby v Belgii 10.000. Ze sbírek a darů ze Špa-
nělska pro válečné oběti, zaslané papeži od špa-
nělských biskupů, určil Sv. Otec 20. prosince 1915
většinu (30.000 L) Belgii. Z jiných darů zaslaných
španělskými biskupy pro válečné oběti věnuje 16.

prosince 1915 Belgii 10.000 L. Sám daruje obětem
katastrofy v Granville 5000 L. Pro znovuzří-
zení knihovny lovaňské slibuje Sv. Otec
všechnu svou podporu a zasílá zatím 8. května 1915
všechny publikace vydané v knihtiskárně Vatikánské
i díla, jimiž táž mohla disponovati, darem.

26. V říjnu 1916 zaslal předseda národního
pomocného výboru pro Belgii, Herbert Hoover, do-
jemný list papeži s prosbou, aby se ujal 1½ mi-
lionu belgických dětí, které strádaly
podvýživou. Žádal, aby k tomu účelu při-
spěly americké dívky svým halěrem.

Papež zasílá ihned, jako první, 2000 dolarů;
listem pak z 28. října 1916 kardinálu Gibbonsovi,
arcibiskupu v Baltimore, vyzývá episkopát i kato-
líky Států Severoamerických, aby všemožně vyho-
věli jeho přání. Výsledek byl skvělý. Kardinál
Gibbons zasílá výboru 40.000 dolarů; kardinál
Farley věnuje osobně 1200 dolarů; arcibiskup z Ke-
ane 2000 dolarů; pokladník listu „The Litterary
Digest“ sebral v krátké době 250 tisíc dolarů (asi
1.250.000 lir). Obnosy se množí, a dívky belgické,
dík zakročení papežovu, mohly si přilepšiti v jídle.

27. Dne 23. dubna 1915 věnoval Sv. Otec
kardinálu arcibiskupu pařížskému pro nejvíce po-
stižené obyvatelstvo francouzské 40.000
lir. Mimo to obdržel papež 150.000 franků od fran-
couzských biskupů, které zaslal do francouzských
krajin, Němci obsazených. — R. 1917 daroval
20.000 lir spolku „Union Fraternelle des Regions
occupées.“ — Pro Soissons 5000 L. — Dne 12. dubna
1915 zaslal l u c e m b u r s k é m u biskupu pro oby-
vatelstvo strádající v tamním velkovévodství 10.000

28. Dne 21. července 1915 odevzdal prostřednictvím apoštolského nuncia bavorského biskupa ve Varmia pro Východní Prusko 10.000 marek. — 11. září 1915 píše témuž biskupu ve Varmia, že ponechává Vých. Prusku petrský halíř, který tam byl sebrán. — Ze sbírek vykonaných od biskupů v diecesích německých určil Sv. Otec 25. prosince 1915 pro německé zajatce v Rusku 25.000 lir.

28. Dne 12. března 1915 věnoval Sv. Otec 10.000 lir, a od sboru kardinálského 3000 lir strádajícímu Polsku. — Dne 9. dubna 1915 daroval 25.000 L. — Výboru pomocnému pro Polsko zaslal papež 20.000 L. — Všele doporučuje list polského episkopátu a vyzývá biskupy celého světa ke konání sbírek v katolických kostelích ve prospěch Poláků. Sbíрка ohlášená Sv. Otcem na 21. listopad 1915 vynesla 3,877.249 franků 66 cent. — Dne 19. dubna 1918 dal Sv. Otec anglickému vyslanci u Sv. Stolice ve prospěch Poláků 100.000 lir.

29. Dne 13. března 1916 daroval papež Pomocnému Spolku litevskému pro válečné oběti 10.000 lir. — Dne 29. ledna 1916 věnoval ve prospěch Rusínů 10.000 lir. — 13. března 1916 zaslal vídeňskému apoštolskému nunciiovi pro obyvatelstvo srbské 10.000 lir. — 27. května 1916 zaslal témuž nunciiovi 10.000 korun, aby je dal k dispozici arcibiskupu antivarskému ve prospěch obyvatelstva černohorského. — Sv. Otec ohlašuje a doporučuje sbírku pro Litevsko v katolických kostelích; vynesla (v polovici června 1918) několik set tisíc lir. Přerušujeme seznam dalších příspěvků.

30. Blahodárný vliv otcovské péče Benedikta XV. k nebohým zajatcům válečným i občanským byl pocíťován ve všech koncentračních táborech různých válečných národů. Dary, balíky, pokrmy, oděv, knihy — všudy dosvědčovaly dobročinnost papežovu ke všem, bez rozdílu národnosti a náboženství. Připomínáme na př. dary rozdané v Cařihradě a v Afion-Karahissar zajatcům anglickým a francouzským o vánocích r. 1915.

Pro 20.000 zajatců italských v Rakousku-Uhersku poslal papež r. 1916 k Vánocům 20.000 balíků s potravinami a oděvem; při jiných příležitostech odeslal jim rovněž pokrmy a šatstvo.

Od 29. října 1915 prosili někteří váleční zajatí Italové v Sennelagru Sv. Otce lístkem o podporu. Papež zaslal každému 100 lir.

31. Často byly zaslány bedny s léky od Sv. Otce pro italské zajatce v Rakousku, kteří opravdu velice jich potřebovali. Zvláště se o tom zmiňuje nuncijs vídeňský Mons. Valfrè di Bonzo ve své zprávě ze dne 24. února 1918 o návštěvě italských zajatců v koncentračním táboru v Sigmundsherberg.

32. Dílu náboženské a občanské pomoci sirotkům válečným v Italii, pod předsednictvím knížete Buoncompagni — věnoval Sv. Otec 140.000 lir, kterýžto obnos sebrala Lidová Jednota mezi katolíky jako dar pro Sv. Otce, a zároveň jako protest proti rouhání jednoho bezbožného listu.

Papež sbíral též po celém světě, zvláště v Americe, k tomuto účelu, a poslal dary zmíněnému Dílu.

jenským kaplanům na souši i na moři ve vojště francouzském.

Vojíní a námořníci katoličtí v Německu a Rakousku již měli své polní vikáře a snadnou náboženskou pomoc.

36. To však Benediktu XV. nestačilo! Dekretem posv. kongregace konsistorní z června 1915 uděleny byly zvláštní fakulty duchovenstvu vůbec, které se vztahovaly na:

a) zpovídání; b) sloužení mše sv. a udílení sv. přijímání; c) apoštolské požehnání v hodince smrti; d) svěcení nábožných předmětů; e) recitování breviáře. Tím měla být usnadněna péče o náboženské potřeby mobilisovaných vojnů.

Tak na př. mohli všichni kněží, přidělení k vojsku a je doprovázející, pokud byli od svého biskupa ke zpovídání zplnomocněni, po dobu války zpovídati všechny vojny i ty, kteří z jakéhokoli důvodu byli k vojsku zařazeni, jakož i jiné osoby, které v dekretu jsou zvláště uvedeny, s fakultou, rozhřešiti je od jistých censur i zadržovaných případů.

Není-li možno zpovídati jednotlivé vojny odcházející do bitvy, možno je rozhřešiti formulí všeobecnou, v předpokladu, že hříchů litují a jsou rozhodnuti při nejbližší možné příležitosti z nich se vyzpovídati.

Týmž vojnům, ubírajícím se do bitvy, možno podati nejsv. Svátost Oltářní ve formě Viatica.

Zcela zvláštní výhody jsou poskytnuty vojenským kaplanům ohledně sloužení mše sv. a přechovávání nejsv. Svátosti na lodích i v nemocnicích.

Kolik tu důkazů péče Sv. Otce o duše katolických vojnů!

37. I ten, kdo se nevyzná v právu církevním, může pochopiti, kolik otázek se vynořilo v příčině církevní pravomoci, v krajinách obsazených nepřitelem v Rakousku, Haliči, Polsku, Francii, Belgii, Itálii!

O vše se postaral Sv. Otec pomocí příslušných římských kongregací, jimž sám v čele stojí, a od něhož dostávají potřebné fakulty.

Tak na př. dekretem posv. kongr. konsistorní z 15. září 1915 byli jmenováni vikáři (okresní), přímo podřízeni Sv. Stolici, pro vikariáty Caporetto, Val Sugana, Val d' Adige e Giudicaria. Dolomitské Alpy, Střední Soče, náležející k diecesím rakouským, ale zabrané vojskem italským.

Sv. Otec uděluje 8. listopadu 1914 Monsignoru Schmidovi, apoštolskému protonáři, arciknězi Bukoviny a faráři v Černovicích, pravomoc generálního vikáře pro všechny farní osady Bukoviny, které vpádem ruským nemohly jednati se svým latinským arcibiskupem ve Lvově.

A podobných případů mohlo by se uvésti na důkaz otcovské péče Benedikta XV. ještě mnoho!

38. V Itálii byl zřízen Národní Výbor na podporu útěchy náboženské v italském vojsku, za předsednictví kněžny Isabelly Borghese.

Jedním z hlavních jeho úkolů bylo obstarati polní oltáře i bohoslužebná roucha a bohoslužebné prádlo pro vojenské kaplany.

Výbor požádal také Sv. Otce o podporu, který

zaslal 30. března 1918 na pořízení polních oltářů 5000 lir.

Také později podporoval papež zmíněný Výbor, používaje i příspěvků, docházejících od katolíků celého světa.

39. Přední péči, a to ustavičnou, věnoval Benedikt XV. náboženské útěše zajatců.

Hned v prvních měsících války povzbuzoval duchovenstvo světské i řeholní, aby se ujímalo nešťastných zajatců válečných. Podrobnosti určeny byly dekretem posv. kongregace pro záležitosti církevní mimořádné ze dne 22. prosince 1914.

Biskupové diecesí, v nichž jsou váleční zajatci, mají určití podle potřeby jednoho nebo více kněží, znalých řeči, aby pečovali o zajatce. A nemá-li biskup takových kněží ve své diecesi, má o ně požádati biskupy jiné. Kněží, úkolem tím pověřeni, mají se mu zcela věnovati, skýtajíce všemožnou pomoc zajatcům. Zvláště jim bylo dbáti, aby zajatci podávali zprávy svým rodinám, alespoň na korespondenčním lístku. Nemohou-li zajatci sami psáti, mají tak učiniti kněží.

Celý obsáhlý svazek dokumentů obsahuje doporučení a intervence u vlád a biskupů ve prospěch náboženské pomoci zajatcům. Tak píše na př. kardinál státní sekretář 3. března 1916 zástupci Ruska u Vatikánu, aby použito bylo k náboženské pomoci rakousko-uherských zajatců v Rusku zajatých kněží téže národnosti. Vláda ruská sděluje 6. března 1916, že již byly dány instrukce ve smyslu Sv. Stolicí požadovaném. Kardinál státní sekretář děkuje 11. března 1916. Avšak 18. dubna opětuje svou žádost, poněvadž se dovídá ze zprávy kněží ra-

kousko-uherských, že jich k tomu nebylo dosud použito; 18. července píše znovu. — Přímluvou a žádostmi ze dne 26. května 1916, 15. června 1916, 26. července 1916 dosáhl papež, že bylo dovoleno poslati rakousko-uherským zajatcům v Rusku knihy modlitební. To jen nepatrný příklad o zajatecích v jediném státu. A co prokázal Benedikt XV. zajatcům jedné říše, vymohl i zajatcům ostatním!

40. Krásný důkaz svého útloucit a své něžné lásky podal Sv. Otec žádostí, aby mohl vyslati osoby, důvěry své hodné, do různých států k návštěvě válečných zajatců, jednak k jich mravní útěše, jednak aby se doptával pravdy o jejich osudu.

Apoštolský nuncius vídeňský, kardinál Scapinelli, plní přání Sv. Otce a ubírá se 20. ledna 1916 do Mauthausen navštívit italské zajatce v tamním koncentračním táboře.

Dne 16. července 1916 navštěvuje jiný podobný tábor v Sigmundsherberg.

Na obou místech se zdržel, a důvěrně mluvil s důstojníky i vojíny, vyzvídaje zprávy o jejich životě, i jak s nimi se jedná.

Zvláště důležitými byly návštěvy, které vykonal nový vídeňský nuncius Valfrè di Bonzo. Jeho zprávy jsou opravdovými fotografiemi stavu, v jakém se nacházeli italscí zajatci, a jeho návštěvy byly vždy provázeny novou vymožeností, díky intervenci Sv. Otce.

Připomínáme hlavně návštěvy v koncentračních táborech ve Spratzern, Marchtrenk, Freidstadt, Mauthausen, ve dnech 27. a 28. února, 1. a 2.

března 1918; v Sigmundsherberg dne 27. února 1918.

41. Prostřednictvím kardinála státního sekretáře vyzval Sv. Otec 31. března 1916 všechny biskupy italské, v jejichž diecesích byli rakousko-uherská zajatci, aby je navštívili a tlumočili jim pozhánání i účast Sv. Otce; měli se též informovati o jejich stavu hmotném i morálním. Zprávu měli podati Sv. Stolicy. Podle nařízení pažežova konaly se tyto návštěvy všudy.

I jeden P. benediktin (cizozemec) mohl je navštívovati zcela svobodně.

Ve Francii tak učinil kanovník Beaupin, a v Německu nuncius bavorský Mons. Pacelli s jinými.

42. Sv. Otec nezapomněl však ani francouzských a německých válečných zajatců, požívajících pohostinství švýcarského. Jménem jeho navštívil Mons. Marchetti Selvaggiani v dubnu 1916 v Interlaken důstojníky a vojíny francouzské, v Davosu německé; dále francouzské v Berner Oberland, německé v okolí Lucernu, a internované u Fülen. Všudy rozdával s pozhánáním papežským pobožné předměty, které jim Sv. Otec poslal, a všichni je přijímali s největší úctou. „Vojínové a důstojníci“ — píše — „věděli a vědí, že za všechno mají děkovati jedině Jeho Svatosti.“

43. Apoštolský delegát v Cařihradě, Mons. Angelo M. Dolci, odebral se na Štědrý den 24. prosince 1915 do velké nemocnice Tache Kichla v Cařihradě navštívit raněné Francouze a Angličany. Většina jich byla pro-

testanty. Byl přijat s neobyčejným jásotem, síně byly slavnostně vyzdobeny, a přítomnost delegáta oslavena byla zpěvy a hovory. S vděčností nemalou přijali také dary od Jeho Svatosti.

Dne 31. prosince 1915 navštívuje nemocnici rakouskou, německou a ambulanci umístěnou v koleji Lazaristů sv. Pulcherie, kde byli bavorská katolíci; na konec se odebral do sirotčince sv. Josefa v Tchoukurboston, vedeného Milosrdnými sestrami francouzskými, kde byla malá nemocnice pro německé námořníky. Všichni projevovali největší úctu k zástupci Sv. Stolice. Do Afion-Kara-Hissar byli posláni dva kaplani pro francouzské a anglické zajatce. — Dne 4. května 1918 navštívil Mons. Dolci 500 zajatců italských v Maltepé v Turecku a rozdál jim štědré dary od Sv. Otce.

VII.

Péče Benedikta XV. o země nejvíce postižené.

44. V první řadě pocítila Belgie záhy hrozné následky války.

a) Sv. Otec zaslal 8. prosince 1914 list kardinálu Mercier, v němž sdílí svůj bol nad trpce zkoušeným národem a věnuje tamní petrský halíř pro potřeby obyvatelstva.

b) Dne 22. ledna 1915 dovolává se papež ve slavné promluvě konsistorní lidskosti těch, kdož obsadili nepřátelské území, aby ho nepustošili a k obyvatelstvu se chovali uctivě.

c) Dne 28. ledna 1915 píše Benedikt XV.

kardinálu Mercier a tlumoče živý zájem o jeho osobu, odsuzuje zároveň neuctivé s ním zacházení a omezení jeho svobody.

d) V dopise biskupu v Namur, Mons. Tom. Ludvíku Heylenovi, ze dne 4. února 1915, sdílí Sv. Otec bolest s nešťastným národem belgickým.

e) Dne 6. dubna 1915 zaslal papež prostřednictvím kardinála státního sekretáře 25.000 lir kardinálu Mercier, a vybízí katolíky celého světa, aby následovali jeho příkladu ve prospěch Belgie. Zvláště požádal kardinál státní sekretář Spojené Státy Severoamerické, a děkoval kardinálu Gibbonsovi, arcibiskupu baltimorskému, že přijal čestné předsednictví Výboru „Ve prospěch Belgie“, s přáním, aby katolíci veliké republiky přispěli k tomuto cíli štědrými dary.

f) Kardinál státní sekretář píše jménem papeže 8. května 1915 generální radě katolické university lovaňské ve prospěch znovuzřízení téže university.

V seznamu by se mohlo pokračovati, neboť péče Benedikta XV. o Belgii trvala po dobu celé války v míře neobyčejné.

45. A co učinil ještě Sv. Otec ve prospěch belgických občanů?

a) Apoštolská nunciatura chránila belgické katolíky. Všeemožně postarala se o to, by bohoslužba ve farních osadách netrpěla, i aby náboženská útěcha byla skýtána v nemocnicích raněným vojínům belgickým, francouzským, anglickým, německým.

b) Nemálo přispěla k tomu, že kněz Lannoy mohl volně navštěvovati vojenskou nemocnici v Bruselu, a dosáhla, že P. Lecourt, Servita národnosti

anglické, mohl jíti do všech nemocnic, kde leželi Angličané.

c) Vymohla pasy pro Belgičany, kteří se měli odebrati do různých měst belgických anebo za hranice.

d) Žádala a dosáhla, když Lovaň byla pleněna, okamžité osvobození prchajících kněží, řeholníků a občanů, hromadně uvězněných a odvedených do Bruselu.

e) Velice přispěla k tomu, aby se dostalo milosti Kamilu Jose (provinciálnímu radovi Arlonskému a dosti zasloužilému o katolické hnutí v Belgii), když byl odsouzen válečným soudem v Arlonu k smrti.

f) Nemálo přispěla k osvobození zatčených občanů odvedených do Německa, ku záměně trestů, ke propuštění ze žalářů atd.

To vše se týká první doby po vypuknutí války; v uveřejňování blahodárné činnosti Benedikta XV., kterou rozvinul po celou dobu válečnou ve prospěch občanů belgických, mohli bychom však pokračovati.

46. a) V době krvavých událostí v Lovani protestovala apoštolská nunciatura u generálního guvernéra proti nepřátelským činům, jichž se dopouštělo německé vojsko na světském i řeholním duchovenstvu, i na katolících. Žádala okamžité propuštění rektora magnifika lovaňské university, Mons. Ladeuze, i akademického sboru, jakož i kněží, řeholníků atd.; bylo ihned vyhověno.

b) Protestovala proti zastřelení Jesuity P. Dupiereux ve Fronereu, a žádala exhumaci mrtvoly,

což bylo dovoleno. Protestovala též proti usmrcení kněze Hohleta, faráře v Alleux a Taurines i jiných kněží.

c) Ostře se zastala Otců Jesuitů lovaňských, obviněných, že chovají ve svém domě bezdrátovou telegrafii. Když pak byli odvedeni jako rukojmí, přispěla valně k jejich propuštění.

d) V důsledku vyvěšených manifestů ve městě Bruselu, v nichž byli někteří belgičtí kněží obviněni z ukrutností, oznámil uditore nunciatury 14. září generálnímu guvernéro belgickému bar. Goltzovi protest, v němž se pravilo, že „nunciatura sama pokládala za svou povinnost ohradit se proti informacím, které telegramem, přičítaným podle „Nord Deutsche Allgemeine Zeitung“ J. V. císaři německému, byly propuštěny a týkaly se domnělých ukrutností spáchaných kněžími na raněných vojácích, lékařích a ošetřovateli nemocných německé armády v Belgii.

e) Nunciatura dále žádala o ochranu kněží, řeholníků a řeholnic. Domáhala se návratu farářů do jejich far, jako v Erps, atd. Ujímal se belgických rodin zasloužilých o hnutí katolické, jako de Wouters atd.

f) Dosáhla, že bylo belgické duchovenstvo osvobozeno od složení přísahy, uložené od německých úřadů vojenských, za podmínku k vyplacení služného, dle konstitučních zákonů belgických jemu příslušícího.

g) Vymohla záměnu trestu nucené práce P. van Bambeke T. J., knězi Cuyllitz, faráři u Neposkvrněného Početí v Cureghem, Bruselu a jiným.

h) Vzala pod ochranu mnohé Angličany, na př.

dva řeholníky Servity, P. Browna a P. Lecourta, kteří byli na zakročení nunciatury z vězení propuštěni.

A tak by se mohlo pokračovati ještě dlouho.

47. a) Jakmile se zběhly známé hrozné události v Lovani, apoštolská nunciatura bezodkladně protestovala u německých vojenských úřadů v Bruselu proti pálení různých budov lovaňské university, a žádala vojenskou stráž na ochranu zřícenin i ostatních školních budov university, které ještě zůstaly neporušeny.

b) Dále žádala a dosáhla zvláštní ochrany pro knihovnu P. P. Bollandistů v Bruselu, pro fyzikální ústav Jesuitů lovaňských, jakož i pro všechny ostatní katolické ústavy vyučovací a vychovávací.

c) Žádala o vyprázdnění klášterů německým vojskem obsazených, aneb alespoň o oddělení části obývané řeholními osobami, od oné, v níž bydlelo vojsko, jako se stalo na př. v klášteře Uršulinek ve Vilvorde, Dominikánů v Lovani atd. atd.

d) Následkem plenění Lovaně a zboření mnohých kostelů odevzdala apoštolská nunciatura 2. září 1914 baronu z Lüttwitz, vojenskému guvernéro v Bruselu, seznam všech uměleckých památek, náboženských i občanských, téhož hlavního města, sestavený od „královské komise pro památky Belgie“, žádajíc o jejich ochranu. Guvernér přijal žádost nunciatury a slíbil, že jí vyhová.

e) Po bombardování katedrály v Malinos a v Anversa podala nunciatura 19. listopadu baronu v. Goltz, generálnímu guvernéro v Belgii, seznam všech náboženských a občanských budov, sestavený zmíněnou královskou komisí, a zdůraznila nutnost

chrániti v případě válečných operací všechny budovy určené pro katolický kult. Generál přijal žádost nunciatury příznivě a na důkaz, že to myslí doopravdy, žádal od nunciatury 16 opisů téhož seznamu, aby je mohl rozdati různým německým úřadům v Belgii. Tento důležitý akt byl uveřejněn v „Úředním listu královských komisí pro umění a archeologii“ ročník LIII, č. 10. a 11., v Bruselu 1914.

f) Personál nunciatury vykonal dále, nedbaje nemalých překážek a obtíží, několik cest po Belgii, aby se přesvědčil o způsobených škodách na kostelích a církevních ústavech, a mohl tak formulovati a odevzdati výše uvedené žádosti a protesty vojenským úřadům německým; navštívil též četná města následkem války opuštěná.

48. Něžná, otcovská péče, kterou choval Sv. Otec po celou válku pro nešťastné Polsko, zjevnou jest hlavně z korespondence s biskupy všech tří částí Polsky. Ze mnohých dopisů zmiňujeme se o listu zasláném Mons. Sapiehovi, biskupu krakovskému, dne 9. dubna 1915, v němž schvaluje papež návrh, aby se dovolávali polští biskupové celého světa katolického; dále poukazujeme na list z 8. března 1916 arcibiskupu varšavskému Kackowski-mu a na list arcibiskupu hnězdenskému ze dne 1. února 1915.

Lásku Benedikta XV. k nešťastnému Polsku potvrzuje i živá jeho účast jednak na zásobování Polska, jednak na sbírkách v katolických kostelích, která vynesla několik milionů, nehledě na osobní dary papežovy.

Nejchoulostivějším, Polákům však nejmítanějším

projevem lásky Sv. Otce byl jeho vřelý zájem o Polskou svobodu a zavedení pořádku. (Srov. na př. vyzvání z 1. srpna 1917). Vyslání Mons. Ratti, jako apoštolského visitatora do Polska, bylo novým důkazem otcovské péče papežovy o trpce zkoušený národ.

49. S veškerou energií ujímal se Sv. Otec obyvatelstva, deportovaného z obsazených krajín. Kardinál státní sekretář sděluje 7. června 1916 kardinálu arcibiskupu kolínskému, že „dle některých zpráv, které došly Sv. Stolice v posledních měsících, odvedly německé císařské úřady z obsazených krajů francouzských bezohledně mnoho oddílů jinochů a dívek, nedbajíce předpisů spravedlnosti a mravnosti, a způsobivše tím nevylicitelnou bolest rodičům a veškerému obyvatelstvu. Žádá podrobné zprávy o této věci.“

Baron Freytag odpovídá kardinálu kolínskému z generálního stanu, že výživa obyvatelstva ve velkých francouzských městech průmyslových, přes úsilí Výboru španělsko-amerického, stává se vždy obtížnějším. Proto bylo stanoveno, aby obyvatelstvo práce schopné bylo posláno do roviny, by se ulehčilo obcím a dala se příležitost k nějakému výdělku.

O podobném opětovném zakročení Sv. Stolice jest v archivu vatikánském mnoho dokladů.

50. V květnu r. 1916 bylo Sv. Otcí sděleno, že jest obávati se pronásledování, a snad i vraždění, křesťanů v Syrii, hlavně na Libanonu.

Hned telegrafuje 12. května 1916 apoštolskému delegátu v Cařihradě, aby s taktem, ale zároveň

i s veškerou energií, zakročil u Vysoké Porty, by byly dány místním úřadům přísné rozkazy k zamezení obávaného pronásledování. Téhož dne bylo telegrafováno nunciům ve Vídni a Mnichově, aby zprostředkovali zakročení císaře rakouského. Oba nunciové odpověděli 24. a 28. května, že vláda rakouská i německá záležitosti té ihned se ujaly.

Apoštolský delegát v Cařihradě oznamuje 1. června 1916 ujištění ministerstva zahraničních záležitostí, že nebylo a nebude v Syrii a na Libanonu vraždění. V Syrii že bylo popraveno 23 arabských předáků (notáblů) muslimských, a pouze 3 křesťanští byli zatčeni jako političtí provinilci. Deportace rodin odsouzců zavdala příčinu k obávám křesťanů. Na Libanonu byl toliko deportován jistý počet řeholníků.

Monsignor Giannini ujišťuje dopisem z 21. června, že zprávy ty odpovídaly až do onoho dne skutečnosti. Také z Německa a Rakouska došlo stejné ujištění. Delegát cařihradský sděluje pak 8. července 1916, že „situace křesťanů v Syrii a Libanonu jest klidnou.“

51. Sv. Otec, maje na paměti nešťastné obyvatelstvo arménské, které bylo tak často krutě postiženo, nařizuje r. 1915 apoštolskému delegátu cařihradskému, aby jej o situaci Arménů stále informoval.

Intervenuje v jejich prospěch u turecké vlády a dosahuje jistých výhod.

Chťeje pak dosíci ve svém křesťanském a humanním smýšlení ještě více, posílá Sv. Otec vlastnoruční list sultánovi, na nějž týž odpověděl s ujištěním nejlepších svých snah.

A dne 17. dubna 1918 znovu se přimlouval papež za Armény v dopise zaslaném sultánovi.

VIII.

Péče Benedikta XV. o zřízení úřadů v Římě, Paderbornu, Frýburku a Vídni pro zprostředkování zpráv o zajatcích.

52. Po velikých bitvách v srpnu a září r. 1914 v Belgii a Severní Francii počaly docházeti četné dopisy biskupů, tarářů a rodin do Říma, s prosbou o informace a zprávy o rozptýlených vojíněch. Byly psány kardinálům, ale většinou přímo Sv. Otcí. Docházely pak hlavně z Francie a Belgie. Papež četl, činil si poznámky a staral se o vhodné informace, používaje jako vždy státního sekretariatu.

Koncem r. 1914 nabyla korespondence takových rozměrů, že se rozhodl Sv. Otec zřídit zvláštní úřad za účelem řádného a rychlého vyhovění prosebníkům. Úkolem tím byl pověřen Bellamy-Storer, býv. velvyslanec Spojených Států Severoamerických ve Vídni, který ochotně se nabídl spolupůsobiti na tomto charitativním díle. Za tímto právě účelem byl představen kardinálem Lorenzellim Monsignoru Tedeschinimu, státnímu podsekretáři.

Dvakráte za týden docházel Bellamy-Storer do Vatikánu, přijímal od kardinála státního sekretáře dopisy, a ve své vile, za pomoci sekretářů, snažil se vyhověti s nevšední horlivostí četným a rozmanitým žádostem. Za tím účelem psal jménem

Sv. Stolice biskupům, osobám soukromým, úřadům politickým i vojenským rozmanitých států. Činnost svou rozvinul Bellamy-Storer od 12. ledna do 18. dubna 1915.

Mezitím postaral se Sv. Otec o to, aby i v Paderbornu zřízen byl úřad pro zprávy o zajatcích belgických, francouzských a anglických, což se i podařilo v lednu r. 1915. Podobně zakročil ve Švýcarsku, ve kteréžto záležitosti psal biskup paderbornský 15. února jménem Sv. Otce biskupu losanskému a ženevskému. Přání Jeho Svatosti bylo ihned vyhověno, a vhodné místo nalezeno bylo ve Frýburku, kde již v prosinci 1914 počala katolická misse švýcarská zajímat se o zajatce. Tak povstaly zásluhou papežovou tři veliké úřady pro zprávy o zajatcích: v Římě, Paderbornu a švýcarském Frýburku.

53. Koncem dubna 1915 bylo Bellamy Storerovi vrátiti se do Ameriky. Na jeho místo nastoupil 28. dubna P. Dominik Reuter, superior konventualních Minoritů, zpovědníků v basilice svatopetrské; i on byl Američan, a s chutí se chopil se svými spolubratry započatého díla. Byli k tomu velice schopní pro znalost řečí. Úřad sídlil v domě zpovědníků na náměstí Scossacavalli a měl na starosti zajatce neitalské.

Jakmile vypukla v květnu 1915 válka mezi Itálií a Rakouskem, pomýšlel Sv. Otec na nový úkol, jaký úřadu zmíněnému nastává, a kardinál státní sekretář se svým podsekretářem monsignorem Tedeschinim propůjčili mu ihned zvláštní místo v samé státní sekretarii.

Po nějaký čas se zajímali o rozprchlé vojiny italské, jak v domě zpovědníků u sv. Petra, tak zvláště ve státní sekretarii, kde několik úředníků, vedle dosavadních prací, staralo se i o tyto záležitosti, které denně se množily.

Od září 1915 byl úřad ten na přímý popud Mons. Tedeschiniho nově zorganizován; určeny mu byly rozsáhlé síně v blízkosti podsekretáře, za tajemníka povolán P. L. Huisman, Holanďan, člen Minoritů konventualních zpovědníků v basilice u sv. Petra, rozmnožen i počet osob. Agenda úřední byla od té chvíle vždy rozsáhlejší.

Za účelem usnadnění a urychlení zpráv o italských zajatcích v Rakousku nařídil Sv. Otec, aby byl zřízen zvláštní úřad při vídeňské nunciatuře, jemuž byl v čelo postaven prelát Dr. Max Brenner.

54. Prvním sekretářem úřadu ve prospěch zajatců byl vlastně sám Sv. Otec. S otcovskou péčí ujímal se všeho, četl, činil poznámky, doporučoval tisíce a tisíce dopisů s mladistvou svěžestí, která neznala únavy.

Také kardinál Gasparri, státní sekretář, denně sledoval agendu úřadu.

Bezprostředním ředitelem byl Monsignor Tedeschini, duše celého podniku; generálním sekretářem P. F. Huisman, Holanďan; sekretářem oddělení pro návrat byl kněz misionář Nejsv. Srdce. Jmén ostatního personálu prozatím neuvádíme, jsouce přesvědčeni, že budou sdělena, až se budou psáti dějiny tohoto úřadu.

V sálech státního sekretariatu ve Vatikáně bylo zaměstnáno několik řeholníků z rozmanitých řádů,

hojný počet prelátů a kněží světských, a celý zástup z kruhů občanských. Také mimo Vatikán se pracovalo v různých řeholích mužských, dále řeholní sestry mnohých kongregací, řada dam a slečen z nejvybranější společnosti římské, zástup katolických dam a pánů nejvyšší aristokracie.

Pro úřad pracovalo 160—200 osob, a vyjímajíc několik, kterým bylo vzhledem k rodině nutno dáti spravedlivou odměnu, všichni ostatní zcela nezištně.

55. Úřad ten byl ve spojení s Rakousko-Uherskem, Bulharskem, Francií, Německem, Japonskem, Anglií, Itálií, Holandskem, Rumunskem, Ruskem, Švédskem, Švýcarsy, Tureckem.

Hlavní střediska informační, s nimiž úřad byl ve stálém spojení, byla tato:

Rakousko-Uhersko: Vídeňská nunciatura a tamní úřad s Mons. Brennerem. Rakouský Červený kříž. Central Nachweise-Bureau. Informační úřad pro uprchlíky z jihu, vedený Mons. Deluganem. Belgie: apoštolská nunciatura. Bulharsko: apoštolská delegace v Sofii. Francie: Arcibiskupská kurie v Paříži. Úřad „Les Nouvelles du Soldat“, založený některými poslanci v Paříži. Německo: Mnichovská nunciatura v Bavořích. Úřad v Paderbornu. Výbor ve Frankfurtu nad Mohanem. Červený kříž v Drážďanech. Japonsko: Apoštolská delegace v Manile. Anglie: Maltánský kříž suverénního řádu maltánského v Londýně. Jakub Hope, velitel „Prisoners of War Department“. — Itálie: Úřad polního biskupa. Lucembursko. Apoštolský internuncius. Holandsko: Mezinárodní dílo pro pomoc válečným zajatcům. Maastricht.

Rumunsko: Červený kříž rumunský se sídlem v Bernu. — Rusko: Ústřední bureau pro válečné zajatce v Petrohradě. — Syrie: Monsignor Giannini. Švédsko: Červený kříž ve Stockholmu. Švýcarsy: Katolická mise švýcarská ve Fryburku. Bureau Zuricois v Curychu. Červený kříž ženevský. Turecko: Apoštolská delegace v Cařihradě. Červený kříž.

Úřad obdržel od Rakousko-Uherska hned po vypuknutí války italsko-rakouské úřední seznamy zajatých Italů, podobně z Německa. — Anglie, Francie, Itálie nic úředního nesdělovaly.

V tomto seznamu nejsou uvedeny nesčíslné spolky, které si vzaly za úkol zasílati žádosti Úřadu jménem soukromých osob.

Biskupové různých národů byli účinnými spolupracovníky při sbírání žádostí a zasílání informací.

56. Mimo to bylo při Úřadě zvláštní oddělení pro pátrání po italských vojících nezvěstných anebo zajatých. Oddělení to řídil sekretář Úřadu za pomoci četného personálu.

Z Rakousko-Uherska i Německa docházely seznamy zajatých; jména jich se všemi bližšími údaji byla řeholnicemi ihned opisována na barevné lístky, které byly pak odeslány do sálů Úřadu k uložení do zvláštních přihrádek.

Zatím dostával Vatikán z celé Itálie, od spolků i jednotlivců, od biskupských kurií, spoustu žádostí o pátrání po nezvěstných a o zprávy o zajatcích. Tyto žádosti byly stručně napsány na lístcích bílých, a hned srovnávány s barevnými. Byl-li některý nezvěstný nalezen, byla rodina jeho bezodkladně o tom zpravena. — Zprávy o zajatcích již známých

podávány byly prostřednictvím nunciatury nebo některého úřadu ve státě, v němž zajatec přebýval.

Koncem června 1918 dostoupil počet zpráv, podaných rodinám o jejich zajatých miláčcích, obrovského počtu více nežli 100.000. Kolik slzí setřel s tváří papež Benedikt XV.!

K tomu třeba připojití dalších 25.000 zpráv o Italech občanských.

57. Další oddělení, umístěné hlavně v domě konventálních Minoritů, zpovědníků u sv. Petra, ještě počátkem června 1918, pečovalo o zprávy o vojínech neitalských, anglických, francouzských, německých, rakouských, ruských, tureckých atd.

Byla to práce nemalá a dosti složitá, poněvadž bylo dopisovati rozmanitým národům. Mnohdy nestačil lístek, nýbrž bylo třeba psáti dopis. A v jednom jediném případě bylo častokráte nutno psáti na rozmanité strany, aby alespoň odněkud přišla příznivá odpověď.

Počátkem r. 1918 bylo doručeno Úřadu přes 16.000 dopisů od rodin mimoitalských. Úřad sám odeslal rodinám více nežli 5000 sdělení, a přes 10.000 různým úřadům a spolkům v rozmanitých zemích zahraničních.

58. Státní sekretariát Jeho Svatosti zajímal se stále od vypuknutí války italsko-rakouské o návraty italských zajatců z Rakouska. Za tím účelem zřízeno bylo zvláštní oddělení; práce však vzrůstala, zvláště od konce r. 1916, do nekonečna. Toto oddělení bylo svěřeno péči kněze misionáře Nejsv. Srdce.

Aby mohla zasílati státní sekretarie jménem

Jeho Svatosti žádosti o návrat válečných zajatců, žádala:

- a) aby dotyčná rodina přímo dopsala Sv. Otci;
- b) uvedla přesné údaje o zajatci, t. j. příjmení, jméno, číslo zajetí (nebyl-li důstojníkem), místo, kde jest internován, den zajetí;
- c) důvody, jakými prokáže, že jest skutečně invalidou.

Tyto dopisy byly zkoumány, z nich učiněn stručný výťah a poukázáno na důvody k návratu. Vše to vyžadovalo pochopitelně obrovskou práci, poněvadž většina dopisů byla zbytečně rozvláčná, a rodiny v klamně domněnce, že snáze obdrží zprávu, zasílaly více žádostí za jednu osobu, čímž zbytečně stěžovaly práci již samo sebou obtížnou.

Lístky, rekomandované dopisy, šifrované telegramy doprovázely žádosti různým nunciaturám, diplomatickým zástupcům u Sv. Stolice i příslušným úřadům.

Jednání o návrat a výměnu konalo se zvláště s Rakousko-Uherskem, s nímž bylo docíleno několik dohod ohledně výměny zajatců-invalidů a ohledně návratů bez výměny zajatců tuberkulosních. V červnu 1918 obdrželo oddělení pro návrat již přes 25.000 žádostí, z nichž veliký počet byl na přímluvu Sv. Otce vyřízen příznivě.

Podobně se jednalo o návrat z Německa; ale poněvadž byla dosažena dohoda mezi Itálií a Německem teprve v červnu 1918, bylo jednání pochopitelně zdouhavějším.

59. Důvěra ve Sv. Otce a přesvědčení, že jeho otcovské srdce se ujímá každé rodiny, bez rozdílu národnosti, vysvítá i ze zřízení oddělení pro

návrat válečných a občanských zajatců neitalských.

Odevšad, z Francie, Německa, Anglie, Ruska, Bulharska, Turecka, Srbska, Černé Hory, i od jiných národů, docházely Sv. Otce žádosti od rodin, které toužily po svých drahých a obracely se na toho, jenž byl od Ježíše Krista ustanoven na zemi Otcem všech. Na 28.000 proseb došlo do Vatikánu; mnohým rodinám bylo možno dáti odpověď úplně uspokojující, všem pak zaslána alespoň slova útěchy a otcovské lásky.

60. Přání a úzkosti rodin italských i mimoitalských byly bez konce.

Jak často se stalo, že některá rodina zaslala dopisy a balíky, a pojednou neměla od zajatce odpovědi. Obrací se na Sv. Otce, který prostřednictvím oddělení zřízeného pro zvláštní doporučení Italů i ne-Italů, vyzvídá od nunciatur a příslušných úřadů zprávy.

Příbuzní si přejí, aby syn anebo otec byl jako válečný zajatec zaměstnán při nějaké práci, nebo dle možnosti přeložen do jiného tábora, nebo by se mu věnovala pro nemoc zvláštní péče. Utíkají se k papeži, a ten činí vše možné, by mohlo býti vyhověno. A dosáhl by mnohem více, kdyby nebyl svět naplněn nenávisťmi a prost křesťanské lásky!

Důstojníci i vojíní italští v Německu a Rakousku nedostávají zpráv od svých rodin. Žádají příslušné papežské nunciatury, a ty opět Úřad ve Vatikánu. Sbírají se zprávy od dotyčných rodin, a jménem papeže se sdělují bez přímé korespondence interesovaným.

Případů těch jest bezpočetně. Na vše myslel

Benedikt XV., všechny rány svých dítek chtěl zmírniti.

61. Sv. Stolicí bylo od Rakouska dovoleno sbírat zprávy o Italech v území obsazeném. Z té příčiny dala vytisknouti vzorce, jež vyplnili italští uprchlíci nebo jiní, kteří si přáli obdržeti od svých příbuzných a známých nějaké informace. Vzorce byly poslány z Úřadu příslušné nunciatury a kompetentním úřadům rakouským, a vráceny vlastnoručně vyplněné od oněch miláčků. Prošby o zprávy o Italech v území obsazeném převyšily 18. června 1918 počet 10.000, a na přemnohé byla dána již odpověď!

Úřad pečoval také o Italy občanské, internované v Rakousko-Uhersku i jinde. Snaží se dostati o nich zpráv, zajímá se o jejich návrat; vymáhá často nějaké zmírnění v příčině práce, zacházení, pobytu.

62. Zvláštní pozornost věnoval Sv. Otec kněžím a řeholníkům italským, zajatým v Rakousko-Uhersku. Snažil se pomoci jim v jejich potřebách, pokrmem i šatstvem. Postaral se i to, aby byli umístěni v domech duchovních a řeholních.

A poněvadž se to později stávalo vždy obtížnějším, a skorem nemožným, dosáhl, že směli žíti alespoň společu ve zvláštních odděleních koncentračních táborů.

63. Vše, co konal úřad zřízený ve prospěch zajatců ve Vatikáně, konal bez rozdílu pro každého zdarma. Nic se nežádá, nic se nevymáhá za žádosti o informace, návraty, zvláštní doporučení ani

napřed ani později. Všechny výlohy, a byly v pravdě značné, kryl Sv. Otec.

Úřad také nečinil rozdílu, přijímal žádosti od každého a bez ohledu na náboženství i politické strany vyřizoval všechny. Důkazem toho jest spousta dopisů, v nichž mezi nesčetnými tisíci i takoveto osoby děkovaly Sv. Otcí!

IX.

Benedikt XV. zastance práva a spravedlnosti.

64. Bezohledné přestupování všelikého práva ve světové válce nalezlo v nejvyšším ochránci práva příkrého odsouzení.

Při prohlášení nového práva církevního (kodexu) v tajné konsistoři dne 4. prosince 1916 Sv. Otec veřejně a slavnostně protestoval proti všemu, co dalo se ve válce na úkor práva:

„V tomto všeobecném zmatku národů vidíme, jak nehodně se zachází s věcmi posvátnými i osobami duchovními, vynikajícími i důstojenstvím, ač jsou podle práva božského i mezinárodního nedotknutelný. Přecetní klidní občané jsou za pláče matek, žen, dítek odváděni od svého krbu; jinde stala se neopevňená města a nehájené obyvatelstvo terčem útoků, zvláště ze vzduchu. Všudy, na zemi i na moři, páchany jsou takové zločiny, že naplňují duši hrůzou a bolem. My . . . litujeme této spoušti zla, a znovu odsuzujeme nespravedlnosti páchané v této válce, ať se jich dopustil kdokoliv a kdekoliv.“

Tentýž slavnostní a rozhodný protest prohlásil papež již v první své konsistorní promluvě dne 22. ledna 1915.

65. A v listu zaslaném 28. července 1915 válčícím národům a jejich hlavám veřejně zdůraznil Benedikt XV., že národové mají právo na svou existenci i na opravdového a spravedlivého ducha národního. Připomínáme tu několik slov, právě tak rázných jako obsažných:

„ Nechť se uváží, že národové ne-umírají; pokoření a potlačení nesou se zařatou pěstí vložené na se jho, připravující odvetu, a přenášející s pokolení na pokolení truchlivé dědictví nenávisti a pomsty.“

66. V témže listu, jakož i ve výzvě k míru dne 1. srpna 1917 mluví papež o spravedlivých aspiracích národů, a volá: „Proč se nemají uvážiti s nepředpojatým svědomím práva a spravedlivé aspirace národů?“ a vybízí, aby při jednání o mír jich bylo patřičně dbáno v mezích spravedlnosti a možnosti.“

67. Zvěděv o obsazení neutrální Belgie, Sv. Otec veřejně odsuzuje nespravedlivý vpád do této země, hned v první alokuci dne 22. ledna 1915. Aby pak byl jeho protest ještě mohutnějším, zaslal kardinálem státním sekretářem zástupci belgickému u Vatikánu, Van den Heuvel, dopis ze dne 6. července 1915, v němž výslovně prohlašuje, že vpád do Belgie jest zahrnut mezi nespravedlnostmi, papežem odsouzenými. Kardinál píše:

„Kancelář německé říše, Bethmann Hollweg, prohlásil 4. srpna 1914 veřejně ve sněmovně, že

Německo, vniknuvši do Belgie, porušilo neutralitu proti předpisům mezinárodního práva, byť i dodal, že se tak stalo z nutnosti vojenské. Z toho plyne, že vpád do Belgie jest přímo zahrnut v protestu, proneseném 22. ledna 1915 v konsistoři, jímž „odsuzuje se nejrozhodněji všeliké bezpráví, ať bylo spácháno od kterékoli strany a z jakéhokoli důvodu.“

68. Týž papež veřejně protestoval v tajné konsistoři 4. prosince 1916 proti útokům ze vzduchu na neopevňená města, přivádějícím nezměrné škody na životech bezbranných občanů, i na velikolepých staletých pomnících.

A tento protest pronesl Sv. Otec při každém bombardování neopevňených měst, ať to bylo v kterékoli zemi.

Ohledně Itálie připomínáme listy a telegramy zasláné od kardinála státního sekretáře jménem papeže dne 17. února 1916 arcibiskupu ravenenskému, 18. dubna 1916 arcibiskupu v Ankoně, 27. září 1916 patriarchovi benátskému, 14. listopadu 1916 a v lednu 1918 biskupu paduanskému, 12. března 1918 kardinálu arcibiskupu neapolskému.

69. Než, Sv. Otec ozval se rozhodně i proti deportacím, a to nejen všeobecně dne 4. prosince 1916, nýbrž i v každém jednotlivém případě, jako na př. ohledně Belgie a krajin francouzských, obsazených Němci.

„Osservatore Romano“ uveřejnil 2. dubna 1917 úřední zprávu hraběte Hertlinga, ministerského předsedy a ministra zahraničních záležitostí v Bavorsku, Monsignoru Aversovi, ve které praví, že následkem nátlaku Sv. Stolice nebudou již ně-

mecké císařské úřady nuceně deportovati belgické dělníky, a dovolí návrat všem, kteří byli omylem nespravedlivě ze své vlasti odvedeni. Od té doby skutečně deportace ustala, a kardinál Mercier vroucně děkoval Sv. Otcí.

70. Všemožně usiloval papež mezi národy i o zabránění násilnostem, které vlastně nejsou, leč výbuch sociální pomsty, a stihnou zpravidla nevinné občany.

Anglie poslala zajaté mužstvo německých podmořských člunů U—8 a U—12 do kasáren námořního vězení v Chatham Dock yard a v Devonport. Německo v odvetu ztrestalo podobně týž počet anglických zajatých důstojníků. Papež zakročil, a násilnosti (represálie) přestaly.

Anglie, pokládajíc stravu dodávanou zajatým anglickým občanům v koncentračním táboře v Ruhleben, za nedostatečnou, hrozila stejně spláceti německým občanům v Anglii. Na zakročení Sv. Otce byla záležitost klidně urovnána.

Podobných příkladů bylo by možno uvésti ještě mnoho.

71. Počátkem r. 1917 zvěděla Sv. Stolica, že hodlá německá vláda rekvirovati v belgických kostelích předměty mosazné i jiné kovy. Prostřednictvím bavorské nunciatury a kardinála kolínského dosáhla, že bylo od úmyslu upuštěno.

V polovici února r. 1918 bylo sděleno kardinálu Mercierovi, že budou v Belgii v brzku rekvirovány zvony a píšťaly z varhan. Zástupce belgický u Vatikánu oznámil totéž Sv. Stolicí. Papež ujal se této záležitosti prostřednictvím

několika osobností u německé vlády, avšak zástupce pruský u Sv. Stolice oznámil 23. února, že rekvisice ta jest nutnou z důvodů válečných. Opětovné zakročení a nové námitky papežovy dosáhly svého účelu; 2. května telegrafoval bavorský nuncius Mons. Pacelli, že rekvisice nebudou.

V podobném nebezpečí ztratiti zvony byly na počátku června 1918 kraje obsazeného území italského. Sv. Stolice bezodkladně protestovala.

X.

Úsilí Benedikta XV. o spravedlivý a trvalý mír.

72. Třemi vlastnostmi vynikl zvláště za války Sv. Otec: nestranností, láskou, horlivostí o mír. Papež sám je zdůrazňuje v svolání k válčícím národům dne 1. srpna 1917: „Tři věci jsme si zvláště předsevzali: na prostou nestrannost ke všem válčícím, jaká přísluší společnému Otci všech, který také všechny své děti stejně miluje; ustavičná snaha prokazovati všem to nejlepší, co můžeme, a to bez ohledu na osoby, národnost anebo náboženství, jak káže všeobecný zákon lásky i nejvyšší úřad svěřený Nám od Krista; konečně ustavičná péče, vyžadovaná rovněž Naším smířlivým posláním, neobmeškati nic, pokud v naší moci, co by prospělo k rychlému skončení tohoto neštěstí, péči o to, by národové nebo jejich vůdcové, přivedeni byli k rozhodnutím nej-

mírnějším, jasným úvahám o míru, a to o míru spravedlivém a trvalém.“

Nestrannost papeže a láska, v pravdě neomezená, vysvítá jasně ze všeho, co dosud bylo uvedeno z jeho činnosti za války. Ustavičná pak péče o uspíšení spravedlivého a trvalého míru plyne z nesčetných pozitivních zakročení v tomto směru.

73. Jak samo sebou se rozumí, musí býti papež, který jest hlavou všech katolíků na světě bez rozdílu národnosti, nade všemi národnostmi i nade všemi stranami. Společný otec musí milovati všechny své děti, i když mezi sebou jsou znesvářeny. Z toho plyne jeho nestrannost.

Tato nestrannost však přivodila veškerému lidstvu i prakticky skutečné a nesčetné výhody. Právě proto, že nestranným, mohl papež mluvit k oběma nepřátelským stranám a dosáhl odpuštění trestů, svobodu a výměnu občanů internovaných a invalidů, pohostinný pobyt ve Švýcařích, vše to dobré, co dosud jsme uvedli. Poněvadž jest papež nestranným, jest střediskem, k němuž směřují důvěřující srdce, pohledy trpících, úzkostlivých rodin, a všech, které svírá bázeň a bol. Pomoc, kterou lidstvu poskytl Benedikt XV. v míře vskutku neuvěřitelné, nebyla by bývala možnou, kdyby nebyl býval nestranným; neboť jeho návrhy, byť sebe vznešenější a krásnější, byly by bývaly pokaždé zamítnuty od válčící strany, v jejíž neprospěch mohly býti vykládány.

74. Papež však věděl, že všechno úsilí jeho bude marným, nebude-li podporováno požehnáním Božím; a požehnání Boží lze docíliti jen modlitbou.

Proto vyvolal Sv. Otec za války opravdovou křížáckou výpravu modliteb, aby vrátil Bůh lidstvu toužený mír.

Tato výprava křížácká byla ohlášena světu již od zvěčnělého Pia X., dne 2. srpna 1914, krátce před jeho smrtí „Vyzváním ke katolíkům celého světa“, aby se modlili soukromě i veřejně za odvrácení metly válečné.

Benedikt XV. vybízí k modlitbě za mír dne 8. září 1914, v encyklice „Ad Beatissimi“ dne 1. listopadu 1914 i v promluvě ke kardinálům dne 24. prosince 1914.

Na Božské Srdce Páně obrací se papež v modlitbě, kterou sám složil, a aby volání jeho bylo účinnějším a zároveň mírovou propagandou, vyzývá katolíky celého světa, aby denně po nekrvavé oběti mše svaté prosili o mír: „Tebe, Bože pokoje, pokorně žádáme o toužený mír. Tvým Srdcem Božským zanítí Jsi lásku ve světě, aby zmizely všechny nesváry, a jenom láska panovala mezi lidmi. — Když Jsi dlel na této zemi, měl Jsi laskavý soucit se všelikou bídou lidskou. Kéž se slituje Tvé Srdce i v této hodině, těžce na nás doléhající zhoubnou nenávistí a strašným krveprolitím! Smiluj se nad tolika matkami, strachujícími se o osud synův; smiluj se nad tolika rodinami zbavenými své hlavy; slituj se nad ubohou Evropou, na niž doléhá tolik zhouby! Nadchni vládce i národy k úradkům mírumilovným, urovnej spory, drásající národy, dej, ať se opět v pokoji obejmou lidé, které Jsi učinil bratřími předrahou Svou krví!“

Zvláštním dekretem ze dne 10. ledna 1915, nařizuje Sv. Otec pobožnost mírovou, a sice pro

země evropské dne 7. února 1915 a pro mimo-evropské dne 21. března 1915. Do litanií loretánských na věčné časy vsunuje dne 5. května 1917 vyzvání: „Královno míru, oroduj za nás!“ Vybízí katolické děti dne 30. července 1916 ke společnému sv. přijímání za dosažení míru. A při každé příležitosti volá k synům a dcerám Církve sv., aby se modlili za mír; způsobem zcela zvláštním pak je vybízí u příležitosti svátku sv. Petra r. 1918.

75. Obzvláště třikrát zavzněl mohutný hlas z Vatikánu ve prospěch míru. Poprvé volá 8. září 1914 ke katolíkům na celém světě, aby se modlili za odvrácení metly válečné, „metly to hněvu, kterou trestá Bůh hříchy lidu“ a zapřisáhá vládce národů, „aby pojali úmysl upustiti od svých neshod; nechť nečiní tento život, plný bídy a smutku, ještě bídějším a smutnějším. Kéž jim stačí zříceniny už způsobené; kéž jim stačí již prolitá krev lidská! Kéž spěšně o míru se radí a pravice si podají!“

Dne 28. července 1915, o prvním smutném výročí světové války, vydal Benedikt XV. nové poselství „válčícím národům a jejich hlavám“, v němž jakoby krví svého srdce byl psal tato slova: „Ve svatém jménu Boha, našeho nebeského Otce a Pána, a k vůli pozeňnané krvi Ježíšově, za kteroužto cenu bylo lidstvo vykoupeno, zapřisáháme vás, kdož jste Božskou Prozřetelností ustanoveni k vládě nad národy, vedoucími válku, abyste konečně učinili přítrž tomuto hroznému vraždění, jež nyní již po celý rok zneuctuje Evropu. Je to krev bratrská, která jest prolévána na zemi i na moři, a nejkrásnější kraje Evropy, této zahrady světa,

posety jsou mrtvolami a zříceninami. Kde krátce před tím dílny a polní práce horlivě tvořily plodná díla, hřmí nyní hrozně děla a ve své ničivé zběsilosti nešetří ani vesnic ani měst, šíříce všudy spoustu a smrt. Máte před Bohem a lidmi velikou zodpovědnost z míru a války. Slyšte naši prosbu, otcovský hlas Správce věčného a svrchovaného Soudce, jemuž v hodině smrti zodpovídati se musíte za činy veřejné i za své soukromé jednání. Hojnost bohatství, jímž Bůh Stvořitel země vám podřízené vyznamenal, skýtá vám sice možnost pokračovati v boji; ale za jakou cenu? Na to ať odpoví tisíce mladých životů lidských, jež denně shasínají na bojištích, jakož i zříceniny přečetných měst a vesnic, a hojných pomníků, vytvořených zbožnou myslí a geniem předků. Zdaž hořké slzy prolévané v tichých komůrkách anebo na stupních oltářů k vám nevolají, že cena každodenního boje jest příliš veliká? — Požehnan budiž ten, kdo nejdříve pozdvihne ratolest olivovou a podá pravici nepříteli, nabídne mu rozumné podmínky míru!“

Potřetí zavznělo volání o mír dne 1. srpna 1917, kdy zároveň sděloval Sv. Otec konkrétní návrhy ku zahájení jednání o mír, aby tak co „nejdříve skončil strašlivý zápas, jenž čím dále, tím více se jeví bezúčelným vražděním.“ A dodává: „Vyslyšte prosbu naši, poslechněte otcovského napomenutí, jež vám dávám jménem Božského Vykupitele a knížete míru, a pomněte nadmíru těžké zodpovědnosti své před Bohem a lidmi! Na vašich rozhodnutích závisí mír i radost nesčetných rodin, život tisíců mladých mužů, slovem: štěstí národů, jehož podporování jest vaší přísnou a nejvyšší povinností.“

A k tomuto trojímu vyzvání připojiti dlužno konsistorní allokuce, dopisy kardinálům, biskupům, vládcům, osobám soukromým, i onen obsáhlý svazek diplomatický, dosud tajný, předcházející výzvě z 1. srpna. Žádné příležitosti neopomenul Benedikt XV. k urychlení uzavření míru.

76. Mír měl však býti dle přání papežova „spravedlivý a trvalý.“ „Základem jednání má býti“ — praví Sv. Otec (1. srpna 1917) — „aby na místo hmotného násilí zbraní nastoupila mravní moc práva.“

Těmito posvátnými slovy prohlašuje Benedikt XV., že základem neochvějným míru má býti respekt před právem, neporušitelnost všeho, co předepsáno jest zákonem a morální silou. Zákonu a morální síle práva má býti dána přednost před násilím hmotným bodáků a děl.

Dokud nebudou národové ovládáni touto zásadou, která se prýští ze samého svědomí člověčenství, a ještě více příkazy náboženství křesťanského, nebude moci býti jistoty při jednání, úmluvách, posvátnosti daného slova; šlapána budou práva slabých, mocnější bude míti vždy právo na své straně, mír spravedlivý a trvalý bude nemožným.

77. Hlavní body takového míru spravedlivého a trvalého uvádí též papež dne 1. srpna 1917 hlavám válčících národů:

a) Odzbrojení, nebo současné a vzájemné zmenšení zbrojení, podle míry odpovídající nutnému a žádoucímu udržování veřejného pořádku. Kardinál Gasparri doporučuje pak praktický prostředek k odzbrojení, totiž zrušení povinné vojenské služby.

b) Rozhodčí soudy. Různé otázky mezi národy mají se řešiti nikoli zápasem se zbraněmi, v němž může podlehnouti ten, kdo jest v právu, nýbrž rozhodčím soudem, který by rozhodoval nestranně podle norem právních

c) Svoboda moří, jež jsou skutečnými cestami komunikačními mezi národy a přirozenými dopravními prostředky blahobytu a pokroku.

d) Vzájemné prominutí škod i válečných útrat, které budou uhrazeny neměrným dobrodiním plynoucím z odzbrojení.

e) Spravedlivá náhrada ze zvláštních důvodů, což se dá v jednotlivých případech snadno poznati.

f) Vzájemné vrácení území v té době obsazeného. Musila by tudíž Belgie býti úplně vyklizena, se zárukou své úplné politické, vojenské a hospodářské neodvislosti od kterékoli velmoci. Rovněž by bylo bezpodmínečně nutno, aby vyklizeno bylo území francouzské, i aby obdobně i ostatní válčící velmoci vrátily německé osady.“

g) Sporné otázky územní, jako na př. mezi Itálií a Rakouskem, mezi Německem a Francií, musily by býti řešeny „v duchu smířlivosti“, při čemž dbáti by bylo přání národů v rámci spravedlnosti a možnosti, i souladu s všeobecným blahem veliké lidské společnosti.

h) Týž duch slušnosti a spravedlnosti musí býti vodítkem při úvahách o jiných územních a politických otázkách, zejména těch, které se týkají Arménska, států balkánských a oněch

zemí, jež tvořily druhy království Polské.

78. Šest měsíců po této výzvě velkého papeže míru, Benedikta XV., ze dne 1. srpna 1917, Lloyd George, ministerský předseda anglický, a Wilson, president Spojených Států Severoamerických, mluví v podstatě o týchž bodech, jako Sv. Otec.

Lloyd George promlouvá 5. ledna 1918 k zástupcům syndikátů na schůzi, kde se jednalo o záležitosti vojenské, a president Wilson oznamuje 8. ledna 1918 kongresu své poselství, v němž vykládá cíle války a program míru.

Oba dva shodují se v podstatě s návrhy, které před půl rokem pronesl papež, a je opakují. Shodují se v tomto: a) odzbrojení; b) rozhodčí soudy; c) svoboda moří; d) obnovení Belgie; e) navrácení obsazeného území; f) náhrada, pokud jest nutnou; g) zásadní souhlas se samostatností Polska. — Navrhují řešení podrobnější o otázkách územních a politických vzhledem k některým krajinám; mluví — alespoň Wilson — o všesvětovém Svazu národů, o uveřejňování diplomatických úmluv, o sytemisování kolonií.

79. a 80. Podstatou mírového návrhu papeže Benedikta XV., který původně — alespoň v podstatě — přijali i Lloyd George s Wilsonem, bylo tedy zjednati mír, který by nebyl diktován násilím, nepotlačoval slabého mečem a nehleděl toliko na své zájmy, nýbrž mír odpovídající zásadám a normám rovnosti a práva, jež sám Bůh vepsal do lidského svědomí, a náboženstvím křesťanským bylo potvr-

zeno a zdokonaleno. Nebyl to mír národů přemožených a slabých, jenž by nechal veliké otázky nerozluštěny, nýbrž mír národů svobodných a silných, hledících budoucnosti vstříc se snahou řešiti obtíže, které se staví v cestu příštímu pokroku lidstva. Neměl to býti mír, nechávající doutnati pod popelem jiskru, aby vzplanula později v požár nových válek, nýbrž mír trvalý; mír, který šetří bratrství a práva, hledí splniti oprávněné aspirace národů, respektuje národnost, mír věčný, který by obnovil ve světě říši lásky Kristovy a křesťanské civilisace.

* * *

Až potud spisek „Fatti e non le parole“ — „Skutky a nikoli slova.“ Sepsán byl 18. června 1918, tedy čtyři měsíce před ukončením války. Dnes víme, že od původních zásad mírových bylo i Lloydem Georgem a Wilsonem upuštěno, a chováme to jediné přání, aby nadešlo konečně skutečné sbratření mezi národy a zamezeny byly války příští. A poněvadž válka, jak dějiny učí, jest z nejtěžších metel uražené Spravedlnosti Boží, a existence samostatných států i život národní závisí od jejího výsledku, „Bůh“ pak, dle neomylných slov Písma svatého, „nebývá posmíván“, jest na všech, jimž Bůh svěřil otěže vládní, aby pamětlivi „veliké zodpovědnosti z míru a války (a tím i ze samostatnosti svého národa) před věčným a svrchovaným Soudcem v hodině smrti“, (slova Benedikta XV.), vedli národy sobě svěřené k Tomu, Jenž o Sobě prohlásil: „Já jsem cesta, pravda, život“, „nikdo nemůže přijíti k Otci, leč skrze

mne“; aby nepronásledovali a nenechali pronásledovati těch, kdož za Kristem kráčejí a Jeho božské učení, předané církvi římsko-katolické, a obsažené stručně ve dvou přikázáních lásky „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce, nade vše, a bližního jako sebe sama“, se snaží slovem i životem šířiti kolem sebe, nejen v zájmu časného i věčného blaha svého, ale i v zájmu svého drahého národa.

Naše vlast byla u přirovnání k Belgii, Polsku, části Francie a Ruska, Rumunsku, Srbsku, Černé Hoře postižena nejméně. My jsme bolestně pocítovali ztrátu tisíců a tisíců českých otců, manželů, bratří, synů, dospělí i děti zmírali podvýživou, a nespravedlivá persekuce dusila život náš národní. Bráno nám bylo nejen, čeho k výživě zapotřebí, ale svatokrádežně, přes protest biskupů, kteří intervenovali osobně až u samého panovníka (což budiž jedenkrát už veřejně zaznamenáno, aby přestaly pomluvy), pro odpor vlády však marně, sáhnuo i na naše zvony a varhany. — Vlastní válečné hrůzy: vypálené vesnice i města, prchání českých dítek, jinochů a dívek, žen, starců i stařen před nepřítelem, zpusťosené lány, obsazení nepřátelským vojskem a pod. však jsme nezažili.

Nebylo tedy ani onoho úzkostlivého volání ke Sv. Stolicí, jako ze zemí lící válečnou až příliš postižených. Ale přes to tisícové a tisícové i z naší vlasti vědějí velikému papeži míru, Benediktu XV., že se statisíců očí českých setřel kanoucí slzy. Vždyť k jeho zakročení přemnozí i naši zajatci byli vyměněni, internovaní vysvobozeni, mnohým dostalo se hostinného útulku ve Švýcařích a jiných zemích neutrálních, umožněna korespondence s druhými

ve vlasti, zmírněny, ano i odpuštěny tresty, a ze sbírek zasláno papežem i strádajícím v naší republice 1.870.000 lir, čili téměř 6 milionů Kč. Z toho věnováno trpícím dětem 920.000 lir, chudým kněžím 100.000 lir a na vybudování chrámů a různých dobročinných ústavů 850.000 lir. Nečítáme ovšem do toho vysoký počet — do desetitisíců jdoucí — mešních intencí, kterými podělena byla sta chudých, strádajících našich kněží. O útěchách náboženských a mravních, skýtaných intervencí Benedikta XV. i našim raněným vojnům a zajatcům, pokud jich ovšem chtěli použítí, jako jich s vděčností užívali katoličtí zajatci ostatních národů, netřeba se zmiňovati. — A jediný římský papež to byl, který, zatím co svět se brodil v krvi bratrské, a kdo vyřkl slovo „mír“, byl u všech válčících národů považován za velezrádce, a jako takový trestán: volal hned po nastoupení své vlády dne 8. září 1914 k celému světu: „Ustaňte, nečiňte tento život ještě bídnějším a smutnějším, zanechte prolévání krve, podejte si ruce k míru!“ A dne 28. července 1915: „Učiňte konečně přítrž hroznému vraždění, které už po celý rok zneuctívá Evropu! Vás, vládcové, očekává v hodince smrti děsná zodpovědnost!“

Jako balsám působila tato mužná slova Náměstka Kristova i ve statisících zraněných a zbědovaných srdcích českých! A každý uznati musí, že papež římský učinil vše, co mohl, na zakončení hrozné světové války!

Vděčným však má být i národ náš papeži římskému i vzhledem ku své samostatnosti, neboť on to byl, který již 28. července r. 1915, tedy ve smutné první výročí války, v listu, adresovaném

válčícím národům a jejich hlavám, zdůraznil, že „národové mají právo na svou existenci a nesmějí být potlačováni;“ a v témže listu mluví „o právech a spravedlivých aspiracích národů, jež mají být uvaženy s nepředpojatým svědomím, a jichž má být při jednání o mír patřičně dbáno.“

A jest známo, že to byl právě římský papež, uznávaný celým světem za suveréna, který uznal z nástupných po Rakousku států naši republiku československou první jako samostatnou, ač se mu dříve ohlásily osamostatnivší se státy jiné.

Svědkiem pak jistě spolehlivým o smýšlení papeže Benedikta XV. vzhledem k naší republice jest sám ministerský předseda a ministr zahraničních záležitostí Dr. Beneš, který vyznal: „S Vatikánem začal jsem jednati jménem Národní rady již r. 1916 při různých mých cestách do Říma a prostřednictvím čtyř osob: referenta církevních záležitostí při francouzském vyslanectví v Římě Loisseau-a, belgického biskupa Msgra Deploiegea, anglického kardinála Burne-a a rumunského knížete Ghiki. Snažil jsem se jejich prostřednictvím informovati Vatikán o snahách československého národa za tím účelem, aby silný vliv Vatikánu ve spojeneckých zemích nebyl oproti nám. Pokud jsem mohl zjistiti, všechny zprávy od nás byly dychtivě přijímány a politicky jich bylo užíváno. Při jednání s Vatikánem o jmenování biskupů na Slovensku jevil Vatikán porozumění k náboženským potřebám slovenským, takže přes to, že v těchto otázkách byly některé dosti závažné obtíže, přece jen na konec bylo docíleno mezi vládou a Vatikánem dohody

v zájmu slovenského lidu. Stejně v jiných otázkách, jako na př. v rozdělení diecesí dle hranic vycházel Vatikán vstříc našim přáním.“ (Pražský Večerník dne 24. ledna 1922, č. 19.)

A tuto lásku otcovskou k národu českému na jevo dal Benedikt XV. i při nezapomenutelné audienci, udělené více jak 600 poutníkům dne 8. října 1921. Všichni byli nadšeni blahosklonným chováním a vtělenou pokorou Náměstka Kristova, když po srdečné promluvě, a představení senátorů, poslanců i několika osob, kráčel ve třech sálech od jednoho ke druhému, dávaje políbíti každému svou posvátnou ruku. Vrchol lásky Jeho Svatosti snad vyzněl ve slovech, která pronesl po návratu do svých komnat: „Jen, zdali jsem je uspokojil!“

Láska ta nepřekvapila pisatele těchto řádek. Byl svědkem jejím již 7. srpna 1920, kdy poprvé přijat byl v audienci od Sv. Otce, i před odjezdem z Říma 22. srpna téhož roku. Bolelo velice, jest pravda, Jeho Svatost chování se jistě části duchovenstva, buď Pán Bůh pochválen, jen nepatrného zlomku, bolelo Jej pronásledování církve svaté v naší vlasti, v té, které On prokázal tolik dobrodiní, dle výroku samého min. předsedy dra. Beneše! Ale těšilo Jej, že velická většina kněží zůstala věrnou své přísaze, drží se pevně té skály, na níž Kristus zbudoval církev svou, aby v ní a skrze ni docházelo lidstvo spásy, a že dobrý český lid nedal se u většině svěsti falešnými proroky, ani planými frásemi: „Řím musí býti souzen a odsouzen!“, „Pryč od Říma!“ A ještě dnes jakoby slyšel otcovská Jeho slova: „Nepotřebujete mešních intencí pro své chudé duchovenstvo?“ A na poznámku,

že s vděčností je přijmu, vlastnoručně mně odevzdal 10.000 lir, aby za ně bylo odslouženo chudými kněžími 2000 mší sv. — A když u příležitosti československé pouti pisatel byl přijat 6. října 1921 v soukromé audienci, opět mluvila z papeže Benedikta XV. jen láska k našemu českému duchovenstvu a k naší české vlasti . . .

Tato láska vedla Jej i k akci mezi americkými Čechy, aby sbírkami umožnili vystavení nové budovy pro kolej českou ve věčném Římě, by mohla důstojně se reprezentovati mezi kolejemi římskými ostatních národů i pojata alumny nejen, jako dosud, pouze z Čech, ale i z celého Československa. Vidím živě, jak zazářil obličej Jeho Svatosti, když mně při zmíněné audienci (6. října 1921) sděloval s neobyčejným zájmem, radostí a vděčností k Americe: „Dnes právě došlo prvních 10.000 dolarů pro Českou kolej!“ — Této koleji vydal ještě krátce před smrtí krásné vysvědčení v památném vlastnoručním listu k českému episkopátu „Saepe nobis“ z 30. listopadu 1921, v němž z lásky k národu našemu si přeje prohloubení asketického vzdělání a studia filosofického i bohoslovného v našich seminářích, tak aby vycházeli z nich zdatní pracovníci na vinici Páně. Vybízí biskupy, aby kolej Českou všemožně s věřícími podporovali, a dodává, že „chovanci její tvoří nejkrásnější část Naší ko-runy, utvořené z bohoslovců rozmanitých národů, kteří dlí v Římě za účelem vzdělání.“ —

Od památné pouti římské neuplynuly ani 4 měsíce, a 20. ledna přinesly denní listy překvapující smutnou zprávu, že Sv. Otec onemocněl 17. ledna vážně chřipkou, k níž se přidružil zánět průdušek a plic.

Kde která duše věřící byla bolestně dojata, a k nebesům vznášely se modlitby vroucí za uzdravení velikého papeže míru . . .

Odevšad docházely do Vatikánu telegrafické dotazy po zdravotním stavu papežově. Tak na př. od krále anglického, belgického, španělského, presidenta brasilského a j. Celý Řím zahalil se ve smutek a s náměstí svatopetrského tisícové v němém mlčení vzhlíželi k oknům, kde na lůžku odpočíval papež Benedikt XV.

Než, cesty Prozřetelnosti Božské jsou nevyzpytatelné! Stav stal se beznadějným. Sv. Otec přijal při plném vědomí svátost posledního pomazání, doprovázeje posvátné úkony příslušnými modlitbami. — V neděli, dne 22. ledna ráno po půlnoci sloužena byla v sousední kapli mše sv., kterou Sv. Otec otevřenými dveřmi sledoval, a při níž přijal Nejsv. Svátost Oltářní. — Na prsou choval stříbrný křížek, jež často pravicí svou vyhledával a tiskl ke svým rtům. Mezitím se modlili okolostojící sv. růženec a s nimi i Sv. Otec. Častěji pozdvihl svou ruku, aby jim požeňáním svým za modlitby poděkoval! Konečně ochabla i ruka. Světlo života pomalu uhasínalo . . . Vida kardinál penitenciář Giorgi, že katastrofa se blíží, přerušil modlitby a nakloniv se k uchu Sv. Otce, řekl: „Svatý Otče, požeňte všechny přítomné, požeňte celému světu. Obnovte obět Svěho života za mír ve světě, a až přijdete do nebe, prostě tam za tento mír!“ A papež rozuměl každému slovu. Pojednou sbírá všechny své síly, a pevnou, jistou rukou tři kráte žehná. — Byl to poslední pohyb, a zároveň potvrzení programu papežského úřadu Benedikta

XV., práce, v níž ztrávil každý den, hodinu jak hodinu, po osm roků svého pontifikátu, slibu, kterým na lůžku smrti obětoval svůj život. V předchozí totiž večer, o 3/4 7 pravil ošetřující lékař Dr. Battistini ke Sv. Otci: „Svatosti, modleme se za mír ve světě!“ A Benedikt XV. pronesl hlasitě a důrazně: Ano, obětuje me Bohu svůj život za mír světa!“ — Všichni přítomní plakali a o 6. hodině ranní v neděli 22. ledna prohlásil Dr. Cherubini, co brzy na to sděloval papežský nuncius v Praze biskupům československým, že papež Benedikt XV. v Pánu zesnul, aby z rukou Spravedlivého Soudce obdržel korunu blaženosti věčné . . .

Žalostně rozezvučely se zvony, ve smutek zahalil se celý katolický svět, a všechny listy, jinak církvi i nepřátelské, psaly s největší úctou o věčném papeži.

Katoličtí králové belgický a španělský, protestantský král anglický, Spolková rada protestantské (většinou) republiky švýcarské, president svobodomyšlné republiky francouzské, pravoslavní králové rumunský i jihoslovanský, presidenti republik, resp. jejich zástupcové, bez rozdílu náboženského vyznání v Polsku, Německu, Uhrách, Rakousku, podobně i v Americe, účastnili se v katolických chrámech slavné zádušní bohoslužby za věčnou spásu duše Otce křesťanstva — Benedikta XV., a ve sněmovnách senátorů i poslanců všech jmenovaných států pronesli jejich předsedové zatím, co celá sněmovna povstala, vřelou vděčnou vzpomínku velikému papeži míru, za účasti všech přítomných. Tak na př. i v samém

Berlíně při schůzi říšské rady, konané 23. ledna, předseda její, socialista Loebe, oznámil úmrtí papeže, při čemž všichni poslanci, i komunisté, povstali. Zdůraznil m. j., že papež „použil veškeré morální autority svého vznešeného úřadu, jakož i všech sil ke zmírnění lidského utrpení, k odstranění nenávisti, k usmíření národů . . . Nikdy jeho kněžské zakročení u žádné mocnosti a na prospěch všech národností nebylo marným, kdykoli se jednalo o zmírnění bídy hmotné i morální. A papež přispíval i s největší štedrostí ke skutkům dobročinným u národů válčících. Krátce před smrtí způsobenou nezměrnou radostí francouzské vlády, že dovolí návrat německým zajatcům, kteří dosud zůstali v Avignonu . . . A papež neustal ani po ukončení války.

Kdekoli se naskytla toho potřeba, jeho štedrá ruka byla vždy ochotnou pomáhati, aniž by jen pomyslíla na rozdíly náboženské . . . Ještě v poslední době umožnil Benedikt XV., aby mohli se odebrati tuberkulosní studenti němečtí bez rozdílu vyznání náboženského na jih! A končí: „Národ německý bere hlubokou účast na bolesti způsobené příliš předčasnou smrtí tohoto zbožného velikého muže.“ Tak mluvil socialista, předseda sněmovny, veřejně o papeži katolické církve, ve státu z většiny protestantském, a projevu toho soustrastného súčastnili se i — komunisté!

Podobně president senátu americké Kolumbie za účasti všech poslanců „hluboce želí smrti Benedikta XV., který ozdobil stolec sv. Petra opravdovými příklady sebezáporu a síly, který bez ustání jednal s vládami a národy, aby zmírnil

hrůzy války, který realizoval nejkrásnější a nejvznešenější úsilí o zmírnění bídy a bolestí tisíců opuštěných dítek, a který se namáhal s chvályhodnou horlivostí udržeti království míru mezi národy a lidmi. Proto z úcty a obdivu k zesnulému papeži přerušují na znamení smutku tuto schůzi.“ Rovněž přerušena schůze po dojemném proslovu v Chile, Polsku, Belgii, Švýcarsku a jinde. — President sněmu bavorského pravil ve sněmovně m. j.: „Jeho (Benedikta XV.) lásce vděčí mnohé dítky německé svůj život a své zdraví. Právě v den jeho úmrtí došla zpráva o štedrém daru, jež zaslal pro tuberkulosní německé děti. Jeho nezlomná neutralita ke všem válčícím, jeho neúnavné snahy prokazovati dobro bez ohledu na národnost a náboženství každému, kdo potřebuje, a ukončiti zhoubu válečnou, zjednáním světového míru spravedlivého a trvalého, vzbudily hlubokou k němu úctu. Jeho smrt oplakávají nejen katolici, ale i milionové jiných vyznání náboženských.“

Uherský president pravil v Národním shromáždění m. j.: „Plním smutnou povinnost oznamuje úmrtí papeže Benedikta XV., jehož úmrtí naplňuje zármutkem nejen církev katolickou, ale veškeren kulturní svět, který dovedl oceniti velikou činnost, jakou rozvinul tento vznešený papež jménem lidskosti na potlačení skutků nenávisti a ničení. Nastoupiv úřad svůj v době nejsmutnější v dějinách světových, předsevzal sobě provésti úkol v pravdě apoštolský, učiniti totiž konec bouři nepřátelství, a jakmile bouře ta přešla, byl první, který ruku vztáhl ke zmírnění bídy, usušení slz, zhojení ran.“ I tam, jako i v jiných státech, vy-

věšeny byly smuteční prapory nejen na hradech osob vládnoucích, ale i na sněmovnách a senátech.

Znám je též poměr mezi vládou italskou a Vatikánem! A přece, jakmile zvěděl ministerský předseda o smrti Sv. Otce, bezodkladně se odebral ke králi, zvěstovat mu smutnou tuto zprávu, načež všem státním hodnostářům a guvernérům kolonií nařídil, aby na všech veřejných budovách, i v Římě a provinciích, vyvěšeny byly smuteční prapory, zároveň pak, aby na znamení smutku bylo dne 23. ledna na všech státních školách prázdno! Mimo to jménem celé vlády projevil Sv. Stolicí hlubokou soustrast.

Tato, v pravdě dojemná úcta a láska, jaké si získal papež Benedikt XV. ve světě i nekato-lickém, ba i v nekřesťanském, tklivě vynívá z nesčetných projevů diplomacie světových států, zaslaných po úmrtí Sv. Otce do Vatikánu! Uveřejněny jsou ve vatikánském denním listu „*Os-servatore Romano*.“

Anglický král tlumočil ihned Sv. Stolicí „hluboký svůj zármutek,“ podobně i jménem vlády anglické st. sekretář Lord Curzon projevuje „upřímnou soustrast nad smrtí Jeho Svatosti, který po dobu svého krátkého panování vykonal vznešené věci, vždy se ukázal stálým přítelem míru a horlivým obhájcem morálního bratrství mezi lidmi.“ — Rovněž telegrafoval prezident francouzský i vláda francouzská. — Král belgický, královna holandská želí úmrtí Sv. Otce podobně jejich vlády. — Ministr zahraničních záležitostí republiky Portugalské, která stála po řadu let v tuším boji proti kato-

lické církvi, poslal jménem presidenta i vlády dojemnou soustrast. Také bývalý král portugalský Manuel s královnou lká „nad velikou ztrátou úctyhodné hlavy naší svaté církve“, a matka jeho, býv. královna portugalská Amalie nad úmrtím „Otce všech věřících.“ Podobně bývalá princezna saská Matilda. — Polsko, Švédsko, Jugoslavie, Řecko, Rumunsko, Finsko, Litva, Irsko, Rjeka, republika San Marino, republika Andorra zdůrazňují těžkou ztrátu, která stihla katolickou církev, ba celý svět! — Král španělský osobně se dostavil na nunciaturu tlumočit nejvřelejší soustrast svou, královské rodiny a celého Španělska, a v telegramu se připojuje „zdrčen k zármutku veškerého křesťanského světa nad úmrtím Jeho Svatosti, papeže Benedikta XV., od něhož se jim dostalo velikých důkazů lásky.“ Také president španělského senátu projevil do Říma „veliký zármutek katolického Španělska, který jest zármutkem netoliko křesťanského, ale celého světa, poněvadž zvěcnělý papež vynikal nepřekonatelnými ctnostmi a úsilím pro svornost a upřímné duchovní usmíření. Síla nejvyššího úřadu papežského zjevuje se pokaždé ve velikých zápasech dějinných, jako největší moc pro působení charitativní a usmířující.“ Vzpomínaje pak dřívějšího pobytu, pozdějšího papeže Benedikta XV., jako sekretáře nunciatury ve Španělsku, dodává, že tam „zanechal nehynoucí vzpomínky na sebe, a žádný národ necítí větší zármutek nežli Španělsko.“ — Podobně vyslovuje do Říma soustrast ministr zahraničních záležitostí „jménem celé vlády španělské a celého národa.“ — Kněžna

Lucemburská jménem svým a veškerého obyvatelstva lucemburského tlumočí Vatikánu nehlubší soustrast a vzpomíná vděčně zvláštní laskavosti, kterou projevoval zvěčnělý papež Lucembursku. Také státní ministr lucemburský vyslovuje „nejvroucenější účast vlády velkovévodské nad úmrtím velikého a úctyhodného papeže, který byl dobrodincem lidstva.“ Podobně kníže monacký Albert. — Bulharský král jest hluboce zarmoucen nad bolestnou ztrátou, která stihla katolickou církev. Podobně kondoluje prezident vlády bulharské. — President Švýcarska, které bývalo ohniskem protikatolických akcí, osobně tlumočil nunciovi vřelou soustrast, do Vatikánu pak telegrafoval jménem celé národní rady, že „se živým bolem lituje úmrtí Benedikta XV., tím více, poněvadž byl jedním z největších a nejosvícenějších přátel světového míru.“ — Podobně kondoloval prezident republiky Rakouské Hainisch. — President říše Německé prohlašuje jménem svým i celé říše, že „národ německý vděčně bude vzpomínati dobroty a lidskosti zvěčnělého papeže za světové války i v době pozdější projevované, jakož i jeho neúnavných snah o rekonstrukci světa ve smyslu usmíření národů a lásky k bližnímu.“ Také kancléř německý zasílá do Vatikánu soustrast jménem svým i vlády německé; podobně president Pruské rady. — President ministerské rady Bavorské prohlašuje jménem bavorské vlády, že „přetěžká ta ztráta konsternovala celé lidstvo. V Bavorích zůstanou navždy nesmazatelnými a u vděčném žehnání skutky a otcovská láska papeže,

který nyní již odpočívá v Pánu.“ Také bývalý král bavorský Rupprecht zaslal vřelý soustrastný projev. — Národní shromáždění uherské „jako representant suverenity“ tlumočí hluboký zármutek a upřímnou bolest nad úmrtím velikého Papeže míru.“ Ministr zahraničních záležitostí za sebe, vládu a všechny katolíky republiky Haličské „kleká k mrtvole velikého Papeže, vzpomínaje na Jeho srdce plné lásky k pronásledovanému národu ukrajinskému ve Východní Haliči. — Vláda knížectví Liechtensteinského sdílí „velikou ztrátu, která postihla svět!“ — Isabella Bourbonská vyslovuje do Říma „nejupřímnější soustrast nad velikým neštěstím, jež postihlo svět, a které jest oplakáváno celou církví,“ a vévoda Vědomský vděčně vzpomíná své lásky k papeži. — Ano, i lesnatá Albanie znala Benedikta XV. a lká nad jeho smrtí, nejen že byl Otcem duchovním značné části národa albánského, ale i láskyplným otcem sirotků a chudých dítek albánských. — Zahraniční ministr v Dánsku, jménem krále, který „s velikou bolestí a nejvroucenější účastí slyšel o úmrtí Benedikta XV.“, vyjevuje do Říma soustrast. Ano ministr Branting Norvéžský, jakmile uslyšel o ochuravění papeže, telegraficky sdělil „účast vlády nad vážným onemocněním Benedikta XV.“, který „byl tak upřímným přítelem míru a usmíření národů“, a po Jeho smrti vřele kondoloval. Podobně Litva, Lotyšsko, guvernér ostrova Malty. — Vláda Černoohorská telegrafuje, že „jest zdrcena a černoohorský lid lká nad smrtí papeže, kterážto smrt zbavila lidstvo největšího a nejbez-

pečnějšího Apoštola míru a lásky. Černá Hora pozbyla nejvyššího a nejslechetnějšího ochránce.“

Veliké Státy Americké, tato směs všech odstínů politických a národů, mluví jedním akordem o Benediktově lásce k lidstvu, o skutečném míru, které v srdcích všech zůstanou v paměti. Tak například telegrafuje prezident Spojených Států Severoamerických m. j.: „Jeho láska pro lidstvo, činnost ve prospěch míru jakož i ušlechtilá duše a veliká učenost zůstanou vtištěny do srdcí všech a smrt Jeho bude ve všech Spojených Státech srdečně oplakávána.“ „K zármutku celého křesťanstva, které ztratou tak velikou krutě jest postiženo“, připojuje se Kanada. Dojemnými slovy tlumočí do Říma soustrast i Střední a Jižní Amerika. Prezident republiky Brasilské kondoluje jménem celého národa brasilského i jménem svým. Podobně i ministr zahraničních záležitostí v Brasílii tlumočí hlubokou soustrast vlády a celé Brazílie, a dodává, že „brasilský národ vždy bude pamětliv otcovské lásky, jakou Svätý Otec jemu zvláště prokazoval.“ Prezident republiky Peruanské říká jménem národa i vlády nad smrtí, vznešeného papeže. „Rovněž guvernér Nicaraguanský tlumočí soustrast „jménem vlády, národa i svým, jako věrný syn katolické církve.“ „Ke smutku celé církve připojuje se“ též prezident republiky Paraguay. Podobně presidenti a vlády republik Argentinie, Panama, S. Salvador, Costarica, Bolivie, Kolumbie, Chile, Venezuela.

A v Asii? Delegace národní Arménská vzpomíná Benedikta XV. „ochránce a dobro-

dince Arménů“, a dodává, že „neštěstí, které tím stihlo celý svět, jest nezměrným zármutkem pro Arménsko.“ Smrti Benedikta XV. želí Asyrie s Chaldejskem, Palestina i Indie. Syrie nezůstává bez projevu veřejného a srdečného nad smrtí Sv. Otce, a ministr Chir-Amed v Afganistanu tlumočí „hlubokou bolest svou i celé země.“ Neméně cení i Japonsko veliké zásluhy zvěčnělého papeže! Sám císař japonský zaslal soustrastný telegram, podobně i vláda. — A jak si vážilo Turecko Benedikta XV.? Ještě krátce před smrtí zbudovali mu nekatolíci z vděčnosti za jeho velikolepou charitativní činnost za války v Cařihradě pomník. Slavnostní odhalení se dalo u přítomnosti korunního prince tureckého, členů rodiny sultánovy, císařského dvora, vlády a senátu, ministerstva války i námořnictví, zástupců města i provincií, vyslanectev a konsulátů, vojska i námořnictva. Episkopát katolický dostavil se v plném počtu v čele s apoštolským delegátem cařihradským Mons. Dolcim; mimo to pravoslavní patriarchové Gruzínů, Arménů, Jakobitů, exarch bulharský, metropolita ruský a rabin, jakož i zástupcové vysokých kruhů tureckých, řeckých a arménských a nepřehledný zástup lidu. Na pomníku se čte: „Velikému pontifikovi (veleknězi) v době světové tragedie, Benediktu XV., dobrodinci národů, bez rozdílů národnosti a náboženství, věnuje Orient (Východ) tento pomník na důkaz vděčnosti.“ Tak ocenil i nevěrecký svět nevšední zásluhy papeže Benedikta XV.!

Vrchol však pozornosti zasluhuje projev ru-

ského Sovjetu! Předseda výkonného komitétu všeruského Sovjetu Kalinie uložil zástupci své vlády v Itálii, Verovskimu, zaslati do Vatikánu soustrast ruského Sovjetu nad úmrtím Benedikta XV., „který projevil tolik vznešené útrpnosti s ruským lidem v době jeho bídy a hladu.“

Italie ovšem nedala se zahanbiti. Z provincialních měst došly nesčetné soustrastné projevy, zvláště pak dojemným byl telegram zasláný „Národním Spolkem vdov po padlých vojínech“: „300.000 italských rodin po padlých vojínech, sdružených v Národním Spolku ovdovělých matek, postiženo jest novým zármutkem nad ztrátou toho, kterého měly Otcem, Těšitelem svých zlomených srdcí, a v němž ctily neúnavného Apoštola míru. Připojujice se k národnímu smutku modlí se za svatého papeže.“

Zemřel tedy „veliký, úctyhodný papež, dobrodinec lidstva, upřímný přítel míru a usmíření národů, jeden z největších a nejosvícenějších přátel světového míru, vynikající nepřekonatelnými ctnostmi, úsilím pro svornost a upřímné duchovní usmíření, veliký papež míru, nejvyšší a nejšlechetnější ochránce národů, umlklo srdce, které bylo plno lásky k pronásledovaným, lidstvo zbaveno největšího a nejbezpečnějšího Apoštola míru a lásky, jehož skutky a otcovská láska zůstanou nesmazatelnými a u vděčném žehnání, jehož uslechtilá duše a veliká učenost zůstanou vtištěny do srdcí všech, jehož úmrtí konsternovalo celé lidstvo, a zármutkem naplnilo nejen křesťany, ale i celý svět, pro nějž jest ztrátou velikou.“ Toť stručný obsah všech soustrastných projevů, toť důvod, proč z celého světa

tlumočena byla Vatikánu nejvřelejší soustrast. Takové svědectví vydal celý svět katolický, protestantský, pravoslavný, nevěřící, papeži Benediktu XV. Ano, **byl to veliký papež, byl to Otec celého světa!**

A v té spouště vřelých veřejných soustrastných projevů, zasláných do Říma vládci a vládami všech národů kulturních celého světa, jeden jediný stát chybí — republika Československá. — — Bývalý kollega můj z doby studií právnických v Římě píše mně 13. února t. r. z Říma: „Po smrti Sv. Otce vyšlo zvláštní číslo „Acta Apostolicae Sedis“ (úřední list Svaté Stolice). Na konci jest seznam všech oficiálních soustrastí poslaných vládami Svaté Stolice, a becdně sestavených. Na prvním místě jsou egyptští mohamedáni, na posledním Spojené Státy americké, celkem 54 vlád t. j. veškeren civilisovaný svět. Československa tam není!! I římským liberálním listům je toto jednání vaší republiky nepochopitelným . . .“

* * *

Mrtvola papeže Benedikta XV., která dle jeho poslední vůle nebyla balsamována, byla oděna v neděli odpoledne ve 3 hodiny do pontifikálních rouch barvy červené, a vystavena ve trůnním sále vatikánském. V pondělí 23. ledna odneseny byly tělesné ostatky zvěčnělého papeže ve 3/4 na 10. dopoledne do basiliky svatopetrské, kde je vykropil u vchodu kanovník prelát Mons. Leva, bývalý rektor České koleje, v čele kapitoly svatopetrské, a vykonal předepsané modlitby. Pohřební průvod se ubíral k hlavnímu oltáři sv. Petra, a po opětých

modlitbách, vykonaných kanovníkem a arcibiskupem Mons. Pietropaoli, do kaple Nejsv. Svátosti Oltářní, kde byla mrtvola vystavena. Čestnou stráž konala šlechtická garda vatikánská. Od 11 hodin byla návštěva basiliky svatopetrské dovolena, a od té chvíle putovaly nepřehledné zástupy (jen v první den přes 100.000) i v následující dny (úterý, středu a dopoledne ve čtvrtek) pomodlit se k tělesným ostatkům velikého papeže.

Po čtyřech stranách katafalku byly tyto epigrafy:

I.

Rádce míru křesťanského
marně se snaživ
uhasiti nebo zadržeti
požár války ze všech největší
všemožně o to se přičinil,
aby méně byl zhoubný.

II.

K šíření katolické víry
převhodně vydal předpisy.
Zájem těch nejlepších
vyvolal
k podpoře hlasatelů evangelia
modlitbou, almužnou, prací.

III.

Autoritu Apoštolské Stolicie
ve světě značně povznes

skorem všechny státy
přivedl
k vyhledávání přátelského styku
s církví.

IV.

Lásku Ježíše Krista
obdivuhodně zobrazuje
všelikou bídu u národů
s otcovskou láskou v náruč svou pojal
a bezmeznou dobročinností
zmírnil.

Ve čtvrtek 26. ledna konal se odpoledne ve 3 hodiny vlastní pohřeb, za účasti 29 kardinálů, patriarchy alexandrijského (býv. arcibiskupa pražského) Mons. Huyna, který má první důstojnost po kardinálech, množství arcibiskupů, biskupů, prelátů, duchovenstva, zástupců římských kolejí, a pokud bylo možno, i lidu.

Mrtvola byla nesena do kaple chórové, kde se zatím shromáždili kardinálové, v čele s kardinálem kamerlengem Gasparrim, sbor diplomatický a římská šlechta. Uprostřed kaple byly připraveny do sebe vložené tři rakve (které nemají v Itálii podobu našich, nýbrž hranolu). První byla z cypřišového dřeva, vyčalouněná červeným atlasem; víko bylo ozdobeno křížem z ořechového dřeva. Rakve ta vložena byla do druhé, olověné, vážící 4 metrické centy; na víku byly reliefy: kříže s umrlčí lebkou a skříženými hnáty, a nápis: „Tělo Benedikta XV., papeže. Žil 67 roků, 2 měsíce, 1 den. Církví svaté

stál v čele 7 roků 4 měsíce 19 dní. Zemřel dne 22. ledna r. 1922. K nohám byl na víku znak Jeho Svatosti. Třetí, zevnější rakev, byla ze světlého dřeva kaštanového, na víku pak byly tytéž odznaky a nápis, jako na olověném, avšak z bronzu.

Po předepsaných modlitbách, vykonaných kanovníkem svatopetrským Mons. Virili, tit. arcibiskupem, který vedl též průvod z kaple Nejsv. Svatosti, četl podarchivář vatikánské kapitoly stručný životopis a popis pohřbu zvěčnělého papeže t. zv. Rogito.

Když byla mrtvola Sv. Otce vložena do cypršové rakve, zahalil majordom Jeho Svatosti bílým hedbávným závojem tvář papežovu. Do rakve vloženo bylo též pouzdro z červeného hedbáví se zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi, které byly za pontifikátu Benedikta XV., jak zvykem, raženy; též mosazný závitok obsahující na pergamentu napsané Elogium t. j. chvalořeč na zemřelého papeže, kterou uvedeme na konci.

Na to bylo přikročeno k uzavření první rakve. Dvě stuhy z fialového hedvábí křížily rakev a opatřeny byly pečetěmi kardinála kamerlenga, kardinála arcikněze, majordoma a děkana kapitoly vatikánské. Olověná rakev byla opatřena po svém uzavření podobnými olověnými pečetěmi, zevnější pak rakev svázána opět pozlacenými stuhami, které byly stejně zapečetěny. Na to byla pokryta pokrývkou z červené lámy.

Pohřební průvod se ubíral k hlavnímu oltáři, načež spuštěna byla rakev, dle výslovného přání zesnulého papeže, do vatikánské krypty pod

prvním obloukem hlavní lodi, vedle oltáře a náhrobku Marie Kristiny, královny švédské.

Smuteční obřady vyvolaly hluboký dojem u všech přítomných, a všeobecný žal i pláč nejlépe dosvědčovaly, koho katolická církev, ba celý svět, ztratila v papeži Benediktu XV.!

* * *

O pontifikátu zesnulého Sv. Otce lze v pravdě užítí slov Písma svatého: „Brevi vivens tempore, explevit tempora multa!“ Krátký jen čas řídil loďku Petrovu — ne celých půlstoletí — ale, co velikého za tu dobu vykonal! Papež Benedikt XV. zůstane povždy zosobněnou apologií římsko-katolické církve! „Charita, láska k bližnímu, tak vlastní církvi Kristově, zazářila za jeho pontifikátu v plném světle! Kolik slz usušil, kolik smutných potěšil, kolik nezvěstných našel, kolik zajatých vysvobodil, jednou dějiny ukáží! Vracel rodinám ztracené otce, vymohl odsouzeným život, umožnil raněným invalidům výměnu, pobyt ve Švýcarsku a návrat do vlasti! Posílal své delegáty do koncentračních táborův a nemocnic. Když pak jeho útrpné srdce nemohlo učiniti nic jiného — alespoň podobiznu hrobu zaslal těžce zkoušeným přátelům. Miliony prošly jeho chudýma rukama a byly rozdány trpícím. Tak na př. ještě roku 1920 — tedy již dávno po válce — rozdělil 16½ mil. lir zemím nejvíce postiženým (více jak 50 milionů Kč). Rok 1921 opět vykazuje sumu 13 milionů lir (přes 40 milionů Kč). Zvláště dojemnou byla jeho péče o trpící děti. Celé vlaky potravin, oděvu, o-

buví a různých potřeb zaslal nejvíce postiženým, takže o církvi římsko-katolické možno opakovati slova z listu sv. mučedníka Ignáce, „že jest předsedkyní svazku lásky.“ Posledním činem lásky byla jeho výzva ze dne 5. srpna 1921 ve prospěch hladovících Rusů, kterým zaslal celý dlouhý vlak potravín v ceně 1 milionu lir. Pokladny vatikánské zanechal prázdné.“ („Čech“ č. 41.)

Při tom nezapomínal svého úřadu učitel-ského. Mimo mírové encykliky (okružní listy biskupům a věřícím na celém světě), o nichž byla již zmínka, vydal 15. června 1917 encykliku o hlásání slova Božího, 30. listopadu 1919 o missiích, 15. září 1920 o výkladu Písma sv., 5. října 1920 o prohlášení sv. Efrema učitelem církevním, 1. prosince 1920 o podpoře pro hladovící dítky, 6. ledna 1921 o sv. Františku, 30. dubna 1921 o Dantovi, 29. června 1921 o sv. Dominiku.

Dne 29. června 1917 prohlásil bullou nový církevní zákonník. Mimo to povznesl úctu Panny Marie a sv. Josefa, do litanií loretanských kázal vložiti pro věčné časy invokaci: Královno míru, oroduj za nás, a dne 13. června 1921 prohlásil Pannu Orleanskou, Markétu Alacoque a Gabriela od bolestné Panny Marie za svaté. — Jsá nadto horlivým zastancem spojení církve východní se západní, zřídil kongregaci pro církve východní a ústav pro studium křesťanského Východu! —

Jak značně církve katolická za pontifikátu papeže Benedikta XV. se rozšířila, lze poznati z toho, že bylo jen od 3. září 1914 do 31.

prosince 1921 zřízeno nových 8 arcibiskupství, 26 biskupství, 3 opatství a prelatury nullius, 2 apoštolské delegace, 28 apoštolských vikariátů (= diecese v pohanských krajinách), 8 apoštolských prefektur. (Srov. Annuario Pontificio 1922). — Z toho i viděti, že církvi římsko-katolické horečka odpadá u nás nikterak neškodila, a za tisíce, které od pravé církve Kristovy u nás — bohužel — se odtrhly, táž církev získala na jiné straně a deseti a statisíce. Mimoděk nám připadají slova Božského Spasitele o těch, kteří nedovedou si vážiti povolání ku pravé víře: „Bude odňato od nich království Boží, a dáno jinému národu, který by přinášel ovoce . . .“

Pontifikát Benedikta XV. nebyl snadným. Zachovati neutralitu za světové války ke všem válčícím, vyhověti nesčetným žádostem svářících se národů, a přece nikomu nedati ani stínu podezření nějaké stranickosti, jest jistě vrcholem diplomatického umění. A to se Sv. Otcí zdařilo měrou svrchovanou. Vzpomínám, co mně bylo vyprávěno r. 1920 ve Vatikánu. Jednoho dne přišel ke kardinálu státnímu tajemníku Gasparrimu zástupce vlády anglické stěžovat si, že Sv. Otec „drží s trojspolkem.“ Jeho podezření bylo mu ovšem vyvráceno. Při odchodu setkal se ve dveřích se zástupcem vlády německé, který přicházel ku kardinálu Gasparrimu si stěžovat, že Sv. Otec „drží s dohodou.“ Klidně mohl mu kardinál poukázati na odcházejícího zástupce anglického, který tvrdil opak, — nejlepší to důkaz, jak svědomitě zachovával papež Benedikt XV. neutralitu, jako láskyplný Otec všech rozvražděných mezi sebou synů.

Sám italský senátor Dr. Cirmeni uveřejnil o zvěčnělém Sv. Otci v liberálním listu vídeňském: „Světová válka byla pro papeže Benedikta XV. opravdovou zkouškou ohněm, ze které, vzdor největším obtížím, vyšel vítězně.“ A dodává: „Podarilo se mu udržeti dobré styky se všemi válčícími státy, a na neobyčejný stupeň zvýšiti vážnost katolické církve, což nejlépe vysvitlo ze skutečnosti, že řada menších států, před válkou u Vatikánu nezastoupených, nyní tam má své zastoupení, a že i velmoci tohoto příkladu následovaly, neboť Anglie i Německo jmenovaly své zástupce u Sv. Stolice. Také Francie si pospíšila obnoviti diplomatické styky, za Pia X. přerušené, a velmi jí na tom záleželo, že Briand, na jehož popud Francie před 16 lety přerušila diplomatické styky s Vatikánem, nové velvyslanectví při Vatikánu opět zařídil, a to ještě dříve, nežli senát příslušný zákon schválil, a ač se sněmovna zdráhala potřebný úvěr povolit.“ Končí pak: „Nikdo se neodvážil v pochybnost bráti veliké zásluhy Benedikta XV. o církvi a o mír mezi národy.“ (Srov. „Čech“ 31. ledna 1922, č. 31.). — Z řad kruhů, církvi nevalně příznivých, zajisté pozoruhodné svědectví!

Jak byla povznesena vážnost Apoštolské Stolice za Benedikta XV. k výši nebývalé, vyznívá z promluvy téhož Sv. Otce v papežské tajné konsistoři dne 13. června 1921: „Sotvaže skončil hrozný konflikt, pospíšili si skoro všichni kulturní národové, kteří dosud s Námi nebyli v diplomatickém spojení, a samovolně projevili Nám přání, diplomatické styky navázati, v tom přesvědčení, že jim styky ty mnohých

výsad poskytnou. I úřední ta Francie, která již před 16 lety vymkla se z objetí církve, chtěla u Náměstka Ježíše Krista zde na zemi opět ono místo nastoupiti, které již staletí zajímala.“

A v pravdě! Zřídilyť za pontifikátu Benedikta XV. u Sv. Stolice svá zastoupení tyto státy: Anglie, Monaco, Holandsko, Lucembursko, Rusko, Japonsko, Portugalsko, Brasilie, Finsko, Polsko, Peru, Estonsko, Ukrajina, Litva, Jugoslavie, Československo, Uhry, Švýcarsko, Německo a Francie. Kromě Italie (ač i ta by tak velice ráda učinila) jsou zastoupeny téměř všechny státy, takže počet zástupců cizích vlád u Vatikánu dostoupil čísla 25. — S radostí vyprávěl o tom na podzim r. 1920 kardinál státní sekretář Gasparri pisateli těchto řádek a dodal: „Právě v tyto dny žádaly čtyři státy americké, by mohly povýšiti svá vyslanectví při Vatikánu na velvyslanectví!“

Tito vyslanci přijati byli též — Sborem kardinálským v sobotu dne 28. ledna, aby tlumočili ústy děkana diplomatického sboru při Svaté Stolici, velvyslance španělského, zármutek svůj nad úmrtím papeže Benedikta XV. V delší řeči zdůraznil velvyslanec m. j., že sbor diplomatický při Vatikánu čítá dnes největší počet zástupců, nežli kdy jindy, a sdílí bolest tím vřeleji, poněvadž měl příležitost s úctou se obdivovati nejvznešenějším ctnostem morálním i intelektuelním Sv. Otce, jež oni všichni oplakávají, jeho duchu spravedlivému a velkodušnému, pokladům dobroty jeho apoštolského srdce, jeho křesťanské lásce, s jakou věděl v bouřlivých dobách Svého pontifikátu ulevovati způsobem neumdlévajícím a vznešeným u-

trpení duchovní i hmotné u lidí, bez rozdílu plemene, národnosti, náboženství. V této tak smutné chvíli připojujeme k modlitbám posvátného Sboru kardinálů a nesčíslných věčných srdcí i své, za tohoto svatého Služebníka Boha Všemohoucího, který vkročil na věčnost pronášeje s posledním vzdechem i poslední prosbu za mír světový." (Acta Ap. Sedis XIV. 3.)

Právem tedy vydala i „Moravská Orlice,“ list níkterak „klerikální,“ zesnulému papeži toto krásné svědectví: „Našemu národu byl papež Benedikt XV. opravdovým přítelem... Opakujeme: Světu umřel veliký muž, jehož velikost ocení a ukáže lidstvu historie nejpohnutější doby kulturního lidstva.“ („Štít“ č. 5, r. 1922).

Zásluhy zvěčnělého papeže, které jen několika tahy jsme tuto nastínili, stručně, ale vystižně, uvedl kanovník vatikánský Mons. Galli ve chvalořeči o pohřbu Sv. Otce, která zní:

BENEDIKT XV. PAPEŽ,

narodil se v Janově 21. listopadu 1854

z patricijské rodiny,

z markýzů: Josefa della Chiesa a Jany Miglioraty,
a obdržel na křtu svatém jméno Jakub.

*

V mládí

dosáhnuv na rodné universitě doktorátu práv
vzdělal bystrého ducha svého v Římě
ve vznešené koleji Capranicum
vědami posvátnými.

*

Vysvěcen na kněze
záhy se věnoval službě Apoštolské Stolice,
zprvu jako pomocník apoštolského nuncia
u dvora španělského,
pak v kurii římské,
jako úředník pro veřejné záležitosti,
i podtajemník
kardinála státního sekretáře.

*

Mezitím ozdoben býti chtěje
ctnostmi kněze důstojnými,
pokud práce dovolovaly,
ochotně vykonával úkony posvátného kněžství,
a v noci přezbožně navštěvoval
vystavenou Nejsvětější Svátost.

*

Roku 1907 jmenován arcibiskupem boloňským
a 7 roků na to povolán mezi Otce kardinály,
výtečným plněním úřadu pastýřského
razil sobě cestu k papežství.

*

A tak, když Pius X., papež, svaté paměti
k Bohu se odebral,
za velikého souhlasu na jeho místo nastoupil
dne 3. září 1914,
a dal sobě jméno Benedikta XV.

*

Naleznuv okrsek zemský
v ohni největší války za paměti lidské,

pln lásky Kristovy,
ze všech sil se přičiňoval
o zmírnění neštěstí tak velikého.
V péči otcovské neustal doporučovati válčícím mír
a ničeho neopomenul,
co by prospělo usmíření národů mezi sebou,
mezitím obdivuhodně jsa čilým
k podniknutí všeho,
co by zmírnilo bědy,
jimiž navštívila válka veškeren lid.
Neuvěřitelnou štědrost prokazoval nuzným,
bez rozdílu národností,
zvláště pak národům upadlým v nouzi.
Nesčetným dítkám, hladem vyzáblým,
smilovav se nad nimi,
neustával nejštědřeji pomáhati sám,
i dovolávati se pro ně všeobecné štědrosti.

*

Příkladně pečliv o spásu duší
nařídil listy encyklikami pro celou církev,
jak jest hlásati slovo Boží.
Doporučuje třetí řád Františkánský,
oslavující staleté své výročí,
snažil se osvěžiti křesťanského ducha mezi lidem.
Oslavou 700. výročí narození Otce Dominika
vybídl všechny
k zamilování si křesťanské moudrosti,
k poslušnosti Apoštolského Stolce,
k modlitbě růžence Mariánského.
Obzvláštní též zbožností uctívaje povždy
Nejblahoslavenější Pannu Marii, velikou Matku Boží

nařídil Ji vyzývati jako královnu míru.
Po uplynutí padesátého roku
od prohlášení sv. Josefa, snoubence Bohorodičky,
za patrona celé církve,
rozšířil velice jeho úctu.
Panně Orleanské, Markétě Alacoque, Gabrielu od
bolestné Panny
přisoudil pocty nebeštanů svatých.

*

Střeže co nejbedlivěji neporušenost víry
potvrdil zásady správného výkladu Svatého Písma,
za příklad postaviv největšího Učitele.
Mezi Učitele předmětu téhož
připočetl i Efréma Syra.

*

Usiluje zvětšiti království Ježíše Krista
přemoudré předpisy vydal
o šíření svaté víry mezi pohany,
ve všech dobrých vzbudiv zájem
podporovati misie svaté.
Ustanovil nadto zvláštní posvátný poradní sbor
pro Východní církev,
a založil v Římě dům
pro studium záležitostí křesťanského Východu.

*

Za příčinou přizpůsobení církevní kázně
nynějším dobám
prohlásil kodex církevního práva
sestavený z nařízení Pia X.

*

Zvýšil vážnost a vliv Apoštolské Stolice u vlád,
takže i ony státy,
které s Církví ve styku nebyly,
skorem všechny po ukončení války samy uznaly
nutnost s ní vejíti v úřední styk.

*

Konečně, zatím co ke blahu obecnému národů slouže,
neúnavně se snažil sporádati opět osudy lidské,
mimo vše nadání nemocí stížen
dne 22. ledna roku 1922
velice klidně skonal
za nesmírného zármutku i nářku celého světa.

*

Žil let 67, měsíce 2, den 1.

*

Tebe, Otče přesvatý, přijmiž Pán v pokoji.

* * *

**V Benediktu XV. zemřel veliký papež,
a Jeho pontifikát řaditi se bude povždy mezi
nejslavnější v dějinách světa!**

O. A. M. D. G. e. I.!

Obsah:

	Str.
A) Volba papeže Benedikta XV. a jeho životopis	5
B) Skutky a nikoli slova Benedikta XV.:	
I. Iniciativa Benedikta XV. o propuštění vojenských i občanských zajatců, jejich výměnu a pohostinný pobyt v neutrálních zemích	10
II. Iniciativa Benedikta XV. o dopisování z obsazených krajin	13
III. Iniciativa Benedikta XV. o dosažení svátečního klidu pro zajatce, o příměří vánoční, o hroby spojenecké u Dardanel	16
IV. Několik z nesčetných iniciativ podniknutých Benediktem XV. ve prospěch soukromých osob	19
V. Péče Benedikta XV. o hmotnou pomoc nejnuznějšimu obyvatelstvu	23
VI. Činnost Benedikta XV. v ohledu náboženském a mravním	31
VII. Péče Benedikta XV. o země nejvíce postižené	37
VIII. Péče Benedikta XV. o zřízení úřadů v Římě, Paderbornu, Frýburku a Vídni pro zprostředkování zpráv o zajatcích	45
IX. Benedikt XV. zastance práva a spravedlnosti	54
X. Úsilí Benedikta XV. o spravedlivý a trvalý mir	58

	Str
C) Benedikt XV. a československá republika . . .	67
D) Onemocnění, smrt Benedikta XV.	71
E) Účast celého světa nad úmrtím Benedikta XV. .	72
F) Pohřeb Benedikta XV.	83
G) Doslov	87

